

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: V., Honvéd-utca 10. szám.
Kiadóhivatal: V. ker. Nádor-utca 34. szám.
Szerkesztőségi telefon: 36—86

Főszerkesztő: **VESZI JOZSEF**
Felolvasó szerkesztő: **KABOS EDE**
Igazgató: **HERTZKA LOTHAR**

Égész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Miért?

(v) A fődolog az, hogy el ne homályosuljon a látásunk. Ne dolgozzunk se fikciókkal, se ámitásokkal. Mi a fikció? Ámitás, amibe megunkat viszzük bele. Mi az ámitás? Fikció, amibe az embert mások viszik. Hát ne ámitsuk se magunkat, se másokat. Mennél izgatottabb a politikai urak lármázása, annál jobban vigyázzon józanságára s hidegvérre a közvélemény. Jól nyissa ki miad a két szemét az ország s a maga két szemével figyelje meg az eseményeket, ne az olyanokéval, akik semmiféle bonyodalomtól nem riadnak vissza, amely — pártállásuk szerint akár jobbra akár balra — valamelyes pártpolitikai profitot ígér.

Tegnap Apponyi Albert s ma Kossuth Ferenc nyíltan hangoztatta, hogy magát a házszabály módosításának szándékát elvileg megtámadni nem lehet s hogy az obstrukció kinövéseinek orvoslásától az ellenzék sem zárkozhat el. Tehát az ellenzék két legjelentékenyebb vezérfőnökének vélekedése szerint is a mai házszabály nem afféle nebánsvirág, amelyhez hozzányulni már csak azért sem szabad, mert az első érintéstől tüstént széthullanának összes szirmai. Apponyi is, Kossuth is belátja, hogy az obstrukció kinövései ellen tenni kellett valamit: ők csak azt kifogásolják, hogy ami most történt, annak máskor és ami így történt, annak másképp kellett

volna történnie. A kérdés már most az, hogy Tisza mit akart, amikor a revízió tervével előlépett: magát az obstrukciót akarta-e kiirtani, avagy csupán az obstrukció kinövéseit akarta-e lenyesni? Ha az előbbi akarta volna, örült embernek kellene őt mondanunk, mert az obstrukciót ebben a mi egészen sajátlagos közjogi helyzetünkben nem szabad és különben is a világ legadázabb és legkörmönfontabb házszabály-revizíójával sem lehet amugy sem kiirtani. Példa erre az osztrák parlament, amelynek házszabályában benne van a legridegebb klotúr s azért az obstrukció mégis már évek óta állandó munkaképtelenségre kár hoztatja a Reichsrathot. Mit akart hát Tisza István? Hogy mit akart, azt az ország színe előtt sokszor elmondta: megnehezíteni a technikai obstrukciót, szabályozni a költségvetési vitát és szankcióval felruházni az előlki hatalmat. S mindez összevéve mit jelent? Jelenti az obstrukció kinövéseinek a lenyesését. Jelenti hát ugyanazt, amit Apponyi tegnap és Kossuth ma nyilvánosan megengedhetőnek, sőt szükségesnek ismert el.

És itt merül fel a másik kérdés: ha Apponyi és Kossuth helyesli az obstrukció kinövéseinek lenyesését, miért nem mentek bele a huszonegyes bizottságba s miért nem törekedtek ott arra, hogy a revízió ne menjen túl eme kereteken? Felvilágosítást e kérdésre még semerről sem kaptunk. Pedig az igenis felvilágo-

sításra szorul, miért fojtják el már csirájában a békés megoldást, holott amit Tisza István a házszabály módosításával az ország számára elérni kívánt, azt maguk is megengedhetőnek, sőt szükségesnek ismerték el. Eljárásuk csak egy feltevés mellett volna megérthető. Ertetni lehetne a helyesnek elismert cél ellen történt ideg állásfoglalást, ha látva a kormányelnök eltökéltségét, az erőszakos megvalósítás utjára akarták Tisza Istvánt szorítani. Ha ezt akarták, sajna, célt értek. Am ha ezt akarták, akkor vajjon miért akarhatták? Nyilván azért, hogy a taktikájuk által kieroszakolt erőszak címén egységes ostromra lehessen az egész ellenzéki tábor megszervezői. Ők tehát ha őszintén akarták is az obstrukció kinövéseinek lenyesését, de még erősebben akarták azt, hogy Tisza Istvánt megbuktassák. Erre vall az is, amit a szövetségelt ellenzék minduntalan hirdet, hogy a békés kibontakozásról szívesen tárgyalnak — *Tisza István utódjával*.

És most tartsunk szemlét az okoskodás eredményein. November 18-ika előtt az ellenzék a revízió elvileg utasította vissza, ragaszkodott a házszabály minden betűjéhez és nemcsak nem ment bele a 21-es bizottságba, hanem bevalóttan technikai obstrukcióval támadta meg az erre vonatkozó indítványt. Mikor aztán kieroszakolták az erőszakot, akkor előálltak azzal a kijelentéssel, hogy

TÁRCA

Tűzpróba.

— A Budapesti Napló eredeti tárcaja. —
Irtta: *Mira*.

— Mondd, Tibor!
— Mit, édes?
A szép fiatal asszony hízolgozó szemmel az urához. Félve házók.
— De ne nevesd ki. Félek... Megint azt fogod mondani, hogy ömlengéseket provokálok. Pedig én csak tudni szeretném, — de őszintén, igazán —
— Meg kell esküdnöm?
— Meg. Tudod, ugy elképzeltel: ha veszályban forogna az életem... Nem. Tegyük föl: hogy a színházban vagyunk; én a páholyban ülök, te pedig lementél a foyerba...; és kitor a tűz! Nagyon könnyen megérthetik, nemde? Különösen élénk fantázia sem szükséges hozzá, hogy beleképzeld magad ebbe a helyzetbe. Nos?
— Nos?
Klárka ujjai idegesen tépdásták a pongyola csipkét.
— Ne hát felelj! Tekints a lelkedbe: ugy felelj!
— Mire? — mosolygott Tibor.
Am Klári, kibontakozva az ura ölelé-

séből, sűrűn észrevont szemöldöke alól fódó szigorral tekintett reá:

— Azért nem akarsz megérteni, mert nem akarsz válaszolni! Ejh, hisz a zerelem olyan felette kellenes, olyan kényelmes dolog, amíg nem kell bebizonyítani...

— Azzal, hogy az ember megesküszik reá, hogy az ég színházát kimentené az asszonykáját a saját élete árán. Helyre. Ez a tűzpróba a szó szoros értelmében.

Klárkának mindinkább elkomorodott az arca; busan megrázta firtós fejcsékéjét:

— Tudod, hogy hiszek neked. És ha megtaláltad volna a helyes szavakat, meg lettem volna győződve arról, hogy ilyen esetben nem is gondolnál magadra, nem rettentene a féld kapó láng, nem kábitana a füstgomoly, nem éreznéd az ökölesapásait azoknak az embereknek, kik vadul küzdve egymás testén keresztül törnek a kijárat felé: megmondolás nélkül rohannál föl értem...

— Ha ugyan a „felrohanás” fogalma el len nem protejtál az a „kifelé törő” ember-tömeg.

De már erre könnybe lábadt Klárka szeme. S ekkor megesett rajta a Tibor kömél keményebb szíve is.

Őle kapta a gyerekaszonyt, esőkolgatta. ahol csak érthette:

— Imádott, gyönyörű, bohó kis Klárim! Ne haragudjál. Ismerem az eszeakád járását. Elképzelted, mi mindenre volnál képes értem...

Klárka sűrűn pergő könnyek közt bölött igent.

— S aztán szükségét érezted annak, hogy oltáron láss engem is, — máglyán, érted!

Kitor belőle az ő halk, józsi kacagása, melyet az asszonyka máskor olyan kedvesnek tartott. Most azonban egy lejutó pillantást vetett a „gnyos vigyorgástól eltorzult” arcra.

Mire Tibor elkomolyodva, szeliden folytatta:

— Nézd, Klárka, Magam is azt hiszem, hogy ilyen esetben nálam háttérbe szorulna az önfenntartás ösztöne és — eredménynyel vagy eredménytelennel — de feláldozom az életmet, mely — erre meg tudok esküdni a nyugodt megfontolás perceiben — nélkülled hiábavalónak tetszik nekem.

Ezzel az éppoly őszinte, mint hízolgozó valomással persze hogy tökéletesen elrontotta a dolgot.

Klárka mélyen felsőhajtott. Majd mosolygott keserű és lemondó mosollyal, mint aki el tudja viselni a esakódást. Egy sértett királyno mozdulatával elfordult az urától. És egy szóra, egy pillantásra sem méltatva Tibort, méltóságteljesen kiszulogott a szobából.

Odabenn, dus, illatos budoárja pamlagán hanyattvetette magát Klárka és a bársonypárnákba fojtotta keserű zokogását.

— Az önző. A hízvétű. Oh ő nem méltó hozzám...

És omlott könnyeinek árja. Am lassan-lassan elapadt. Mind nyugodtabban, egyenlete.

hiszen ha az obstrukció *kinövéseiről* van csupán szó, hát ez ellen semmi kifogás nem tehető, amit készek be is bizonyítani, mielőtt Tisza István bukik s az utód megteszi békeajánlatát. Ebből látható, hogy a november 18-iki fordulat a pártpolitikai spekulációnak nagyon is kapóra jött. Az erösztaktéttel Tisza István — ahogy mondani szokták — bejött az ő utcájukba. S immár félre lehetett verni a harangokat, hogy elrabolták a nemzet legdrágább kincsét, rést fűtöttek az alkotmányon s az országot minden időkre kiszolgáltatták a bécsi önkénynek. S ezen az alapon Rakovszky István elrepezthette maga mellől a vetélytárs Zichy Jánost, ami egymagában is nyereség, de azonfelül kárpótlásul megkapta Kossuth Ferencet és Thaly Kálmánt s az egész függetlenségi pártot segítőcsapatul, ami már nem egyszerű nyereség, hanem felér az osztályorszájként legelsőszámú haupttrefferjével. S ugyanezen az alapon Apponyi is kibontakozhatott elszigeteltségéből s Bánffy-nak sem kellett többé nyugedmagával a közéletben bandukolnia: mindketten egy-egy apró töredékeske vezetőjének szárnalmas szerepéből fölvergődhettek egy százötven főnyi egységes ellenzék vezértényezői közé. S mennél sziljabban zugott a balmezőről az elkövetett erőszakon való méltatlankodás, annál inkább eszébe juttatta az embernek ama zsidó apának az adomáját, aki rut, seplős és pupos lányának, aki könnyek közt panasolta, hogy rajta erőszak történt, keserű humorral azt felelte: „Leányom, te nem panaszkodol, hanem dicsekszel.”

Igy fest a helyzet a november 18-ika óta történt dolgok világításában. És meri így fest, azért terjed egyre diadalmasabban az a meggyőződés, hogy itt nem házbábeli kérdésekről van szó, hanem annak, amit eddig magyar parlamentárisus-

nak neveztek, holott ritkán volt magyar és soha nem volt igazi parlamentárisus, a végleges összeomlásáról. És megingathatatlan a közönségben az a felfogás, hogy aki orvosolni akarja a törvényhozás nyavalyáit, annak erősen ki kell terjesztenie a választói jogot s e révén ösztönösbé kell tennie a népképviselőket. Be kell bocsítani az igazi nép akaratát s magát a népet a parlamentbe: akkor nem álszentkedő képmutatással, üres frázisokkal és hűbölcsönös porfid elszóvalással fogja idejét a törvényhozás elfecérelni, hanem komolyan és becsületesen fog dolgozni a nép millióinak javáért.

BELFÖLD

A kereskedelmi tárgyalások. Bécsből kiváratózzák lapunknak: Ma délelőtt és délután fontos tárgyalások folytak a magyar-osztrák-német kereskedelmi szerződés dolgában. Ma reggel Hieronymi Károly kereskedelmiügyi és Tallian Béla földművelésügyi miniszterek Bécsbe érkeztek és délelőtt tíz órákor a belügyminiszteriúban megjelentek egy tanácskozáson, amelyen rajtuk kívül Körber dr. osztrák miniszterelnök, Coll báró osztrák kereskedelmiügyi és Buquoy gróf földművelésügyi miniszterek és a szakreferensek vettek részt. Délután három órákor Posadowsky gróf német belügyi államtitkárral folytatnak tárgyalásokat. A szakelőzők az anyag fő részét már tárgyalták és mindkét részről azt állítják, hogy elmentek az engedékenység legelső határáig. A délutáni tanácskozáson mind a német, mind a magyar és osztrák megbízottak javaslatát tárgyalták és ezeken már részt vett gróf Tisza miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter is, akik ma reggel utaztak Bécsbe. Lehetséges, hogy ma délután ellenindítványt tett, amelyet a magyar és osztrák miniszterek tudomásul vesznek és még ma vagy holnap határoznak majd róla.

Bécsből telegrafálják a „Budapesti Tudósító“-nak: Ma a külügyminiszteriúban Goluchowski gróf közös külügyminiszter elnökségével értekezlet volt a német birodalommal bontandó kereskedelmi szerződés ügyében, amelyen a két miniszterelnökön kívül résztvettek a két állam közgazdasági minisz-

teri és Posadowsky gróf német államminiszter is. Az értekezlet, amely délutáni 3 órától 7 óráig tartott, ezúttal befejezést nem nyert.

Tisza gróf miniszterelnök és Hieronymi, Tallian és Lukács miniszterek holnap reggel visszatérnek Budapestre.

A horvát pénzügyi kiegyezés. Zágrábból jelentik, hogy a horvát tartománygyűlés ma kezdte meg a magyar-horvát pénzügyi egyezmény tárgyalását. Egersdorfer előadó hosszabb beszéddel vezette be a vitát, elmondva azt is, miért tartottak ily soká a küldöttségi tárgyalások. Az oka az volt, hogy a gazdasági viszonyok és adótörvények, valamint az egész monarchia általános politikai helyzete megváltozott. Majd átért a kiegyezés elveire, melyek az 1898-ik évi első törvényben vannak leírva. Mit velhogya a pénzügyi kiegyezés is az államjogi kötelek külső jele, természetesen, hogy a szoros politikai viszonyok szoros pénzügyi viszony is felel meg, mert a pénzügyi önállósága a Magyarországgal való közösség megfontelését feltételezi. Áttérve a közös kiadásokhoz való hozzájárulás mértékére, a részesezés jogi természetét fejtegette s szövegezte a terület szerinti befolyó és nem területi adókat és magyaráta a kiegyezés egyes határozatait. Végül a kiegyezést elfogadásra ajánlotta. Miután még Pejuevich bán a kormány nevében rövid, de meleg szavakkal ajánlta azt elfogadásra, a tárgyalást félbeszakították. Holnap folytatják a vitát.

Mozgalmas napok.

Budapest, november 28.

Gróf Tisza István miniszterelnök ma ország dolgában az osztrák fővárosban járt. A német kereskedelmi szerződés előkészítése iránt volt ott reá szükség. A szövetkező ellenzék vezetői sincsenek Budapesten, mert aki nem sietett még Nagyváradra, annak a vidék valamely más pontján van dolga. Csak Kossuth, Ferenc van itthon, mert reá várt az a kötelezés, hogy Pestyváryékat az ellenzék álláspontjához iparkodják hajlítani, ami azonban — mondjuk meg előre — nem sikerült. Néhány szenzációk tehát a mai napról nem jegyezhetők fel.

Legfontosabb mindenesetre Pest megye közgyűlésének az a határozata, mellyel cse-

sebben lélekezett Klárka: álomba sirta magát, mint a gyermek.

Nem tudta, hogy meddig aludt, de még sötétség verte körül, mikor úgy érezte, mintha föltápná valami. Szólni akart és nem tudott (Hirtelen felegyenesedett. Egék Ura, mi ez? Ez a gomolygó köd a szobában — sód? És ez a zaj, tompa, növekedő zaj, — zürzavaros hangok körökörül, trombitázó, — az üvegajtó mögött föllobogó fény —

— Tűz, tűz! — sikoltott Klári azaz hogy csak úgy érezte, mintha sikoltana, de nem halotta a saját hangját. A következő perében lent állt a szőnyegen, szédülve, tehetetlen rémületben. A homlokára szorította a kezét: nem volt képes gondolatait összegyűjteni, nem volt képes megmozdulni.

— Tibor — suttogta, remegő ajakkal, erőtellenül, — ébredj, Tibor!

És semmi válasz. A fiúko felől semmi nesz, mélyen alszik Tibor.

Az ajtót felrántotta valaki:

— Eg a ház — meneküljön, aki tud!

Klára az ura ágyához rohant:

— Tibor, Tibor, nem hallod?

Az ajtón láng hullani tudott be...

— Nem látod, hisz megégnék! Jaj, — s tűz... Istenem aytám! egy pillanatot és a ruhámba kap — Tibor...

És mialatt valami szörnyű fájdalom nyilalt keresztül a szívén; egy ugrással az előszobába vezető ajtónál termett Klári, — szökött, reptét — maga sem tudta: hogyan? merre? és

mi történtek körötte? mögötte? ... ki, csak ki az ég házból...

Odakünn homály, nyüzsgő tömeg, — a tüzlők rohanó alakjai, — és az a sötét, füstölög, fénytől átszokott, rezegett, nehéz testek zuhanása, pokoli zaj között rommá változó épület.

— Bent van, bent maradj — a tüzben! — jajveszékelt Klára, kezét tördelve; — az uram, Tibor! — kiáltott minden ereje megfeszítésével...

És most egyszerre meghallotta a saját hangját.

— Itt vagyok, mi bajod? álmodol, édes! — szólt elziden, Tibor s aggódva hajolt a felesége fölé.

Az összerázkódott. Görcsösen az ura karjába kapaszkodott. Megérezte lehelletét, a pamlag bársonyfaluának puhaságát, budoárja illatát. Mélyen felsóhajtott. És halk, gyerekes nyögéssel Tibor nyaka köré fonta a karjait. Nem nyitotta ki szemét. Nem kérdezett semmit. Mert ő akkor már megértette, hogy csak álmodott.

És mély háláérzet töltötte el, mintha csakugyan valami borzasztó csapást háritott volna el róla az ég kegyelme.

Am azérre a szíve egy dobogott s fájdalommal elborult. Tibor csokjai alatt megreszketett az asszony.

— Kusza álmaid lehetnek, Klárka! Nem csoda! Egész éjjel itt bevertél a pamlagon, ruhástad. — Szegény kis angyalom! Az ajkaid mozogtak, a kebled lihogott; hánykolódtál, nyöszörögtél... Mondt hát, miről álmodtál. Fogadni mernék, hogy tüzvészről...

Klári szó nélkül bölintott igent.

— Hívtál s én nem voltam ott: gyáván elhagytalak... Értem már, értem. Mindennek én vagyok az oka, a tegnap esti affektálásom... Felizgattalak; amellet igazságatlan voltam magam iránt is.

— Ceitt, Klári az ura szájára teszi a kezét. — Pihegni szeretnék kiesit.

Lehunyt szemekkel, mozdulatlanul fekszik. Csak a homlokába vésődnek a tépetülés ráncai.

Neveléses. Nem mérvadó. Álom volt. Álmaimban beszámíthatatlanok vagyunk. Furcsa dolgok: olyan énkben álmodik az ember, lát, hall, érez, cselekszik, — logikus összefüggésben s amellet kivetkőzik valódi lényéből! Valóban. Mily képtelenség: hogy ő, Klári, az ég szobában hagyán, aludni hagyán Tibort és az ézőkne, menekülne nélküle...

Azután még egyszer átérzi Klári, csodás tisztasággal, az álma mozzanatait.

Am az urának nem bezzéli el. Később sem...

Csodálatos: mintha attól az éjszakától fogva Klárka egyáltalán nem igen szeretne foglalkozni az előbbi — azon az emlékezetes estén is megpendített kedvenc témájával; és Tibor lelkét sohasem szelja többé olyan szigorú, kétségem nem tüdő kérdésekkel...

Néha-néha talán olyasvalami érez a kis Klára: hogy ő immár a bőlékek utján halad, a legmélyebb igazság felé, — melynek utolsó szava: nem tudom.

tette az ellenzéki bizottsági tagoknak a kormányval szemben bizalmatlanságot proponáló indítványát. A közgyűlés rendkívül zajos volt, **Gulner Gyula** volt belügyi államtitkár valami bizalmas körlevelet is produkált, melyet illetéktelen emberek fölösleges tubuzugságból intézhettek a megye jegyzőhöz, ebből érhető skandalumok is kerekedtek a közgyűlésen, de a végén mégis csak az a fontos, hogy az ország első vármegyéje — ha negative is — állást foglalt az obstrukció letörésének szükségessége mellett. A megyebizottsági tagok közül azokat, akik tagjai a szabadelpártoknak, még is eljenteztek ma este a Lloyd-klubban, míg az ellenzékiek azzal vigasztalják magukat, hogy a megye elvetette ugyan az ellenzéki indítványt, de ezzel legalább megakadályozták azt, hogy Pestmegye egyenesen bizalmat szavazzon a kormányra.

Egyébként mindkét táborban nagy a felkesedése.

A szabadelpártnak onizalmát nagyon erősítik a törvényhatóságok és vidéki pártkörök bizalmi nyilatkozatai. Nagyon jól esett nekik az a távirat is, mely ma este érkezett gróf **Keglevich Gyulától**, aki a róla közpörtált hírekkel szemben kijelenti, hogy nem szándékozik a szabadelpárt kötelékéből kilépni. A szabadelpárt meg van róla győződve, hogy azok a legújabb forgalomba hozásított hírek, mintha a szabadelpártból meglepetésszerűen még tíz kilépés következne be, szintén csak olyan hitelesek, mint gróf **Keglevich** kilépésének híre volt.

Az ellenzéken is felkesednek. Meg vannak elégedve a tegnapi tiltakozó gyűlések eredményeivel s abban reménykednek, hogy a holnapi **nagyváradi meeting**, melyre reggel hét órakor **gróf Apponyi Albert** is leutazik, szintén imponáns tiltakozás lesz. A vidékről hazatért képviselők, akik az országzszerte tapasztalt hangulatról a **szécsői bizottságnak szavára hazasított közös értekezletén** fognak beszámolni, nagy meglepődéssel beszélnek az országos lelkesedésről és **Rákóczi Viktor** elmondta, hogy ma egy **hármadfélméteres harci kártól** kapott a vidékről **elismertül**. Az ellenzék egyébként arra is erősen épít, hogy segítséget fog kapni a főrendiházban is, ahol gróf **Zichy Nándor** báró **Prónay Dezső**, gróf **Vigyázó Ferenc** s talán még mások is föltétlenül szóvá fogják tenni a törvénytörés kérdését.

Pestmegye a kormány mellett.

Pestvármegye mai közgyűlése-huszonhárom szótbeszélgetéssel elvetette **Kossuth** Ferenc indítványát, amely tiltakozásra hívta föl a törvényhatóságokat a házszabályok megsértése ellen. A közgyűlésnek ez a határozata egyet jelent azzal, hogy Pestvármegye helyesli azt a formásértést, amelyet a kormány és a szabadelpárt az obstrukció letörésére elkövetett. Pestvármegye állásfoglalását lehet pártzempontból kritizálni, de tagadhatatlan, hogy mind a két párt szervezetén vonult föl s nagyon régen volt a vármegyének olyan közgyűlése, amely lefolyásában, előzményeiben olyan általános öröklődésre számítható volna. Az ellenzéki bizottsági tagok minden intézkedést megtekintettek, hogy ország első vármegyéje példaadásul melléjük álljon és még a közgyűlés előtt is összejöttek a Sashörbeu és megállapították stratégiájukat. Szervezkedtek, elölük választva **Kossuth** Ferencet, **Prónay Dezső** bárót és **Gulner Gyulát**.

— Hadd lássa a tisztviselői kar, hogy hatalom vagyunk — jegyezte meg **Holló Lajos**, akinek indítványára a pestmegyei ellenzék is egy táborra alakult.

Amikor az ellenzék bevonult a vármegyház gyűléstermébe, a karzatok már össze voltak érde-

lődökkel, akiknek sorában számos hölgy is helyet foglalt.

A levegő egyszerűen puskaporossá vált s már az ülés megnyitása előtt folytak előcsaláztatások. Mikor **Gajary Géza** megjelent, **Forster Aurél** feléje kiáltott:

— Eljén Gajary! Hoztál pezsgőt?

Gajary visszavágott:

— Ugy látszik, az újságoknak beszélsz!

Forster nyugtalan vés megint föllázadt.

— Munkára nem jönnek ide a kormánypártiak! — kiáltott magából kikelve — de mikor a közvéleményt kell hamisítani, akkor idetörlnek. Az ilyeneket ki kell hajítani!

Pont tíz órakor foglalta el az elnöki széket **Beniczky Ferenc** főispán, diszmagyarban. Üdvözölte a megjelenteket s rámutatott a mai ülés legfontosabb tárgyára, **Kossuth** Ferencnek és társainak indítványára. Azután fölkérte **Fazekas Ágoston** főjegyzőt, hogy olvassa fel az indítványt. Az indítvány szószertint így hangzik:

(Az indítvány.)

Államunk önállóságát, alkotmányunk sértelettségét a történelem folyamán egyedül az biztosította, hogy a hatalom birtokosainak minden erőszakos beavatkozásait alkotmányos jogrendünkbe, a nemzet mindenkor a leghatározottabban visszaautsította. Századok viharai érték természetünk, de eme viharok között is mindig épségben maradt alkotmányos életünk tisztasága és sértetlensége.

Példa nélkül áll történelmünkben az az esemény, amely november 18-án a magyar képviselőházban lezajlott. A nélkül, hogy a törvényes jogrend szerint szavazás történt volna, a nélkül, hogy jogos formák között határozatot hozott volna: az alkotmány intézményeinek durva és erőszakos megsértésével a képviselőház elnöke és a kormány-elnök határozatnak nyilvánított ki egy olyan rendelkezést, amely egész alkotmányos rendünket alapjában képes fölforgatni.

Ha egy ilyen tett érvényes lehetne, akkor nem lenne többé biztosítottunk, hogy az udvari hatalom kirendeltjei alkotmányunkat önkényesen, saját tetszésük szerint, bármikor le ne döntsék és az ország közszabadságának biztosítékait, amelyeket apánk a véreikkel védelmeztek meg, össze ne törjék. Alkotmányunk egyszerűen oda lenne dova az udvari hatalom zsákmányából s martaletkál.

A nemzet életfőszéke az ilyen kísérleteket mindig visszaverte, alkotmányát minden támadás ellen fegyverrel is megvédelmezte, a mecsénylőket megfenyítette; nem lehetséges tehát, hogy a nemzet legjobbjai most is össze ne fogjanak a magyar alkotmány védelmére. Pestvármegye mindig előjár a nemzet jogairól és alkotmányáról folytatott küzdelemben, teljes bizalommal van, hogy a vármegye hű marad a maijáéhoz és történelmi hivatásához, ezért indítványozzuk, hogy:

Mondja ki a vármegye törvényhatósági bizottsága, hogy az alkotmányt eleven november hónap 18-án a képviselőházban intézett támadást fölháborodással utasítja vissza; az alkotmányos rend megsértéséről kimondott határozatokat soha, semmiképp érvényesnek el nem ismeri és követeli, hogy alkotmányos életünk tisztasága és sértetlensége a jövőre is minden erőszakos támadás ellenében megvédelmeztessék.

Kossuth Ferenc.

Gulner Gyula.

Holló Lajos.

Krasznay Ferenc.

Babó Mihály.

(A vita.)

Az indítvány elhangzása után **Kossuth** Ferenc kért szót.

A magyar alkotmányon — ugymond — nagy sérelem esett. Durva kézzel tépték szét az alkotmány biztosítékait. Olyan rést ütöttek rajta, amelyen az önkény mindenkor beérhet rajta. Jöhet egy második **Réssy Adám**, aki egyszerűen szétveri a képviselőházat. (Ugy van! Taps.) Magyarország nem független ország s ki tudja biztosítani, hogy a törvényes jogrend üzsétpását nem fogják használni függetlenségének elkövetésére felhasználni. Talán a közel jövőben, talán uralkodóknak életének befejezése után. Semmi előret nem szabad az alkotmányt megsérteni. A történeket a nemzet nagyrésze nem ismeri el törvényesnek A béke tehát nem lehet meg. A miniszterelnök nagy képességgel elismeri. (Eljenzés a kormánypártiak sorából.) Ebből láthatjuk, hogy nem elfogultság vezet, hanem a honföld megrögződés. Bizonyítja, hogy a kormány egész akciójára nem volt szükség, mert a parlamentben szélesed volt, az ellenzék még olyan javaslatot is átengedett, amely határozott törvénytörés volt, mint az olasz kereskedelmi szerződés. Csak a miniszterelnök remélésében volt meg az obstrukcióra való törekvés. Hisz már abban is obstrukciót láttok, hogy **Füvész Károly** ösd-

magával együtt vacsorázott. De a régi obstrukció sem volt káros, mert az obstrukció szerzője meg mindazt a vívmányt, amit az ország az utolsó tíz évben kapott. Nem látja, hogy miért káros az obstrukció az előtt, aki magyar szívvel érzi. Nem az a kérdés, hogy egyesek visszadték-e vagy sem az obstrukcióval, hanem hogy minő eredmények értek el. Az obstrukcióra Magyarországon, mint alkotmányos intézményre, szükség van, szükség volt maga a miniszterelnök is nyilvánosan elismerte. Csak a ki-nöréseket, fattyuhajításokat kell eltüntetni. Ezt a házszabályok egyes pontjának a módosításával meg lehet csinálni, de csak azon a módon, ahogyan a házszabály maga létrejött. Az ugrai level azonban mást mondott. De a huszonegyes parlamenti bizottság kiküldése is törvénytelen, mert a házszabályrevizió az ellenzék megyőződésével és nem leggyőztesével lehet csak megcsinálni. A miniszterelnök azonban tájékozott dühvel prókálta, hogy moderálja magát az ellenzék. Pestmegyének nagy tradíciója van. Emlékeztünk vissza s ne legyünk méltatlanok azokhoz, akik má előttünk itt tanácskoztak. Fölláznak azok az emlékek, amelyek bennünket környeznek, fölláznak azok a képek, amelyek itt függenek, mert megismisítottuk a vármegyének ősi tradícióját. (Zajos eljenzés, taps.)

Gróf Teleky József: Amikor a szenvedelmek fornak, amikor mindnyájan megállapodott megrögződés jöttünk ide, a kapacitáció terére nem lép. A november 18-án történeketben sem államsínyt, sem törvényes alkotmányserstést nem látok...

Egyszerre tomboló vihar tört ki. **Ki vele! Ki vele!** zúgtak az ellenzéken.

Beniczky Ferenc főispán kérte a bizottsági tagokat, hogy őrizzék meg a tárgyalás komolyságát és hallgassák meg a szónokot.

Gróf Teleki József: Igenis látom és beismerem a házszabályok az egyszerű való átörését. (Nagy zaj), de a forma megsértését jogosnak tartom a lényeg megmentéséért. A forma megsértéséért az ellenzék is felelős. A miniszterelnöki, mint pártvezéremet...

— És sógoromat! — kiálják nagy derűtlenség közt.

Gróf Teleki József: Mint hazafit készséggel és bizalommal követem s azért kérem az indítvány mellézetést. Husz társammal együtt névszerint szavazás elrendelését és szavazászedő küldöttség megalkotását kérem. (Általános helyezés.)

Gulner Gyula állott föl szólásra, de a percekig tartó eljenzés és taps miatt nem jött szóhoz.

Gulner Gyula: Gróf Teleki támadására... (Nagy zaj a kormánypártiak sorában.)

Fölkialitások: Nem támadott senkit.

Gulner Gyula: Értjük meg egymást. Az indítványt támádtá. Gróf Teleki szerint nem történt egyéb, mint a forma sérteit meg. Nem érti, hogy alkotmányos érteessel hogyan lehet ilyen könnyen átállítani a november 18-án történeketben. Lehet-e tagadni, hogy a házszabályok, amelyek előírják, hogyan jön létre a legnagyobb hatalom a törvény, az alkotmány kelléke. S aki ezt megsérti, erősebben vétett az alkotmány ellen, mint ha a törvényt sérteit meg, mert ez ellen nincsen fölbecczés, ebben a kérdésben nincsen bíró.

A nemzet a bíró! — kiálta **Gajary Géza** nagy zajban.

Holló Lajos: A pénzeszsákok és a pálinkabűtök beszélnék!

Gulner Gyula: Igen, a nemzet a bíró. De akik bírók akarnak lenni, akik ítéletet akarnak mondani, azok nem írhatnak ilyen levelet. Ötöszt zajban olvassa fel a követelés levelet.

Nagyon bizalmas!

Kedves kártyás! A hétfői megyei közgyűlésen a szövötkezett ellenzék támadást intéz a kormány ellen. Közismeretes előttem a kiváló jókarat, melylyel a kormányelnök ur a közégi jegyzők iránt viseltetik és bizonyára rajt háláadásig volna részünkről, ha mi öt ezen nehéz percében nem támogatnánk, ezzel is bizonyosságot tennék arról az igaz megbecsülésről, melyet vármegyéink intéző kövei töltünk bizonyára megérdemelnék. Felkérünk tehát, légy szives a hétfői megyei közgyűlésen személyesen megjelenni, sőt mindazokat, kiket pártunk részre biztosíthat, a közgyűlésre behozni és szavazatitokkal beeműnk támogatni. Amennyiben pedig az esetleg anyagi állozatba került: *hétfőn számládat kiengyeltent foglalt*. Mindenestre kérünk, tartsad ezen levelemet titokban, hogy avatlanok arról tudomást ne szerzzenek. **Budapest, 1904. november 28.**

Stegedi Albert.

Kovács Gyula

Bischof Gyula.

— Igy csinálják a közvéleményt! Gyulázati korrupciót! — kiáltott fölháborodva az ellenzék a levelet hallatára. A kormánypártiak pedig nagy zajjal tiltakoztak egy magánlevél fölvizsgálása ellen.

csak egy negyedőrai dühös zaj után sikerült a főispánnak a rendet valahog biztosítani.

Gulner Gyula: Azt a nemzetet, amely időletet akar mondani, ne így torborozzák össze. Azt mondják, hogy csak egyszer törtétek meg a házszabályokat. De hiszen az embert is csak egyszer lehet megölni. Andrassy Gyula és Széll Kálmán szűkösgesnek tartják a házszabályrevíziót, de törvényesen. Olyan ez az eljárás, mint amikor két ember megáll egy ékszerész-bolt előtt s egy drága ékszer szeretne megvásárolni. Az egyik bemegy az üzletbe, leteszi az árát s úgy szerzi meg, a másik csak egyszer megcsúszta a formákat, betör és elrabolja az ékszert. (Taps.) Önök az anarkia lejtőjén oszlanak le. Appellálnak a hatalomra, a fegyverre, erőszakra. Ki tudja, hol áll meg ez az akció. Okójog soha sem szülhet törvényes állapotot. Elszomorító dolog, hogy az országban, ahol mindig megvolt a törvény- és alkotmánytisztesség, vitatkozni lehet arról, hogy helyes, jogos-e a törvényesítés, az alkotmánytörés. Ha bekövetkezik az, hogy a törvényhatóság megszavazza a törvényesítést, arra kérem a főjegyző urat, hogy ezt a jegyzőkönyvet feketepapírra írja. (Taps.) Szól az obstrukcióról, amelyre még a kormányelnök nyilatkozata szerint is lehet szükség Magyarországon. Az ország érdeke nem enged meg, hogy az obstrukciót egyszer és mindenkorra lehetetlenné tegyék. Kéri az indítvány elfogadását.

Báró Prónay Dezső gróf Teleki szavaira akar reflektálni. Azt mondta Teleki, hogy a tanácskozás fölösleges, mert mindenki megállapodott vélelményre jött. Egy angol nagy féru ma megmondotta, hogy a szónoklatnak a véleményekre van hatása, de a szavazatok soha nincsen. Jogforrás csak az lehet Magyarországon, amiben igazság, erkölcs van. Törvényesség jogforrás soha lehet. Olyan az, mintha egy nagy tanácskozás elnöke pillanatnyi elmezárvánban mond ki egy határozatot. Az csak nem lehet jogforrás. Erre is csak Kálmán király törvényével lehet válaszolni, hogy: beszorkány, mivel hogy nincsen, szó se legyen róla. Hosszan bizonyítja, hogy obstrukció adta meg azokat a vívmányokat, amelyek a nemzet kopott.

Most **Fancsó Gyula** kormánypárti országgyűlési képviselő akar szólni, a nagy zajban azonban ez csaknem lehetetlenség volt. Folytonosan zugott az ellenzék:

— Eláll! Üljön le! Nem hallgatjuk meg!

Mikor aztán **Krasznay Ferenc** akart beszélni, akkor meg a kormánypártiak türelmetlenkedtek, de mégis csak szóhoz juthatott.

Krasznay Ferenc így kezdte: Most mondják önök, hogy a nemzet fog itüni. Helyes. De az önök lelkiismerete is azt kívánja, hogy csak azok szavazzanak, akik tisztá lelkiismerettel járulhatnak az urna elé. Ki kell innen tiltani azokat, akik megfizették a lelkiismeretüket. Meggyőződhetünk mindenki a fölolvastott levélből, hogy itt kísérlet történt arra, hogy a közönségi jegyzők szavazata befolyásoltassék. (Nagy zaj. Le velük! Ki velük!) Ez a kísérlet kifogásolhatja a határozatot. (Ugy van! Igaz.) A közgyűlés módosága nem türi meg, hogy ennek a tagjai közül tizenet gyvan alatt maradjanak. Kéri a főispánt, hogy a törvényadta hatalmáért fogva azonnal indítsa meg a vádall illetett egyének ellen a fegyelmi eljárást. (Orsiái zaj. Helyeslé. Ellentmondások.) Rendkívül sajnálatos dolog, hogy az ilyen országos fontosságú ügyben ilyen korrupció történik.

Felkiáltások: Szegyeljék magukat!

Fürster Aurél: Milyen az a korrupció? Mondja ja meg a kormánypárt; az jól ismer. (Nagy zaj.)

Beniczky főispán: Kijelentem, hogy a levél iról ellen a fegyelmi vizsgálattól sürgösen meg fogom indítani.

Általános eljenzés követte e kijelentést s a főispán megalakította a szavazatszedő-küldöttségeket.

A bizottsági tagok az egyik mellékteremben szavaztak, a nagyteremben pedig vitázták a szavazás eshetőségeit. Hol az ellenzék, hol a kormánypárt győzelmét hirdették a szavazóteremből kikerült hírek. Nagy türelmetlenséggel várták és hallgatták meg az eredmény kihirdetését.

Szavazott 206 bizottsági tag, ezek közül Kossuthék indítványa mellett 189, az indítvány ellen 109. Az indítványt tehát 23 szavazattal elutasították.

A kormánypárti bizottsági tagok eljenztek, az ellenzék aburgolta Tiszát és pártját és a karzat az ellenzékét támogatta. Erre a főispán hirtelen bejárt a gyűlésre.

(A jegyzők bizalmas levele.)

A pestmegyei szabadelvűpárt ma délután a városház dísztermében gyűlést tartott. Elismerték szavaztak **Teleki József** grófnak, mert a párt állásfoglalását a mai közgyűlésre szervezte, üdvözlő táviratot küldtek a miniszterelnöknek és elhatározták, hogy érzelmeiket fedirahadj is kifejezik. A gyűlés legérdekesebb részét az a bizalmas levél szolgáltatta, amelyet **Gulner** volt államtitkár a közgyűlésen bemutatott.

Maga a levél egyik aláírója, **Szegedy Albert** hozta szóba. A bemutatott bizalmas levél tartalmaért ő is és azon társai is, akik ezt aláírták, teljes mértékben vállalják a felelősséget és készséggel viselik ennek következményeit. De itt meg kell jegyezni a nyilvánosság előtt, hogy hivatalos többségéről eről a levélről semmit sem tudtak; saját inéi aláírására irták hátrán a felkérés Budapestén azal a címszöveggel, hogy a szabadelvűpárt gyűlését ezal is elmozdítsák. Olyan, mint közönségi jegyző, Tisza István kormányelnök iránt, aki a közönségi jegyzői karnak oly erkölcsi nagy elvárásokat adott, oly mély tisztelettel viseltetik, hogy öt politikai téren támogatni kötele-ségének tartja. Tisza István gróf parlamenti belépő beszédében kijelentette, hogy nem ismer különbséget választott és kinevezett tisztviselő között, legyenek azok állami, törvényhatósági tisztviselők. Ezen kijelentése által a kormányelnök olyan válaszfalakat rombolt le, hogy a jegyzői kar, amely eddig teljesen az ajton kívül állott, ezért neki örök hállára és elismerésre van kötelezve; de ettől eltekintve is elítéli a közönségi jegyzői kar a technikai obstrukciónak azt a mértékét, amely a nemzet életét hosszú idő óta sorvasztja; mindegyre ő, függetlenül felettes hatóságaitól, levelet intézett a jegyzői karhoz, amelyben a jegyzőket álláspontra támogatására kérte fel.

Tarajossy Sándor dr. nemesak nem hibáztatja azt, hogy társadalmi uton szegényborsorsu jegyzőknek is módot nyujtanak arra, hogy a megyei közgyűlésre feljöhessenek, hanem elismeréssel is adózik az ilyen akcióért. Nem hibáztatja, hogy a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat **Szegedy Albert** és társai ellen elrendeltek, de azt hiszi, hogy a jogos határokon belül őket teljes támogatásban is kell részesíteni.

Ráday Gedeon gróf megjegyzi, hogy a három jegyző megbízottsági tag is lévén, ellenük ez esetben a fegyelmi eljárásnak nézete szerint nincs is helye.

Göfny Géza megleg szavaknál köszönti **Pólmányosky Géza** bárót, a megyei párt volt elnökét, az egész gyűlés nevében a párt mai sikere alkalmából. Felkéri a párt tagjait, hogy ezental a megyei közgyűlésnek után jöjjenek össze a párt ügyeinek megbeszélésére és felkéri a párt elnöket, hogy a párt azon tagjait, akik bizonyos kérdésben, mint amínó volt a mai is, a párttal ellentétes nézetben vannak, társadalmi értékezés révén hívja fel arra, hogy amennyiben a párttal együtt nem szavaznak, legálább az ellen ne tüntessenek, tartózkodjanak a párt ellen való szavazástól.

A szabadelvűpártból.

A szabadelvűpártban ma nagy örömmel fogadták a pestmegyei közgyűlés határozatát.

A klub-beszélgések során azokkal a kombinációkkal foglalkoztak a nagy számban megjelent képviselők, melyek az indennitási törvény szentesítésére vonatkoznak. A szabadelvűpártban erre vonatkozólag ma az a vélemény domborodott ki, hogy a képviselőház többsége által elfogadott javaslatok létrejöttének formáját a főrendiháznak nincs joga felülbírálni. Ha tehát a Ház többsége az indennitást megszavazza, aztán szabályszerű jegyzőkönyvi üzenet formájában átküldi az országgyűlés másik Házának, az nem vizsgálhatja, hogy a javaslat elfogadása mi módon történt. Így hát alkotmányos formák mellett fog megtörténni az indennitási elfogadása, amiből következik, hogy a korona a szentesítés elő nem fog akadályi göráitenni, mert nem avatkozik a képviselőház belügyeibe.

A kormány további lépéseire nézve, a legelőbb azt hiszik, hogy a miniszterium az indennitási, az ujjonjavaslatok és esetleg a horvát provizórium elintézése után, amit december kilencedike tájára tervez, útra elnapoltatja a Házat s csak januárban hívja ismét össze, hogy amennyiben a decemberi ülésen nem tudná a legszükségesebb javaslatokat elintéztetni, januárban pótolja. A javaslatok keresztülvitele után a kormányknak már csak egy feladata volna: a házszabály módosítása. Ha az indennitási megszavazása után viharos jelenetek színelnye lenne a Ház. — kombinálnak tovább — Tisza újból elnapolja az ülést s ha aztán a viharok ezután sem

ülének el, január első hetében a Ház feloszlására következnék be. A szabadelvűpártban általános meggyőződés a választások dolgában az is, hogy ha a végleges házszabálytervezet nem is ütökzik akadályokba, a Ház feloszlása a jövő év első negyedében obvelen bekövetkezik, úgy, hogy szinte bizonyos, hogy a tavaszra választások lesznek.

Egy közvetítő indítvány.

Gorove László, a végvári kerület választópolgáraihoz nyílt levelet intézett, amelyben azt mondja, hogy az utóbbi időben elharapózt parlament arukia szükségképpen idézte elő a többség állásfoglalását, Gróf Tisza István reformja tehát szükséges volt a többség viellekedése teljesen jogosult. A mai helyzetből egyébként a kibontakozásnak a következő módját ajánlja a szabadelvűpárti képviselő:

„Tessék egy a városokra, a magyar érthetőség székheleire szeritők, kerületszaporító és választói jogot is kiterjesztő reformot javasolni. Ez félre nem érve oly házszabálymódosítás jogosultságát, mely minden követelményre és az erős parlamenti harcok nemzeti szükségével is számoló, tessék a huszongyoges bizottságágal belemenni, sőt s módosítás feletti állásfoglaláskor lehetővé tenni, hogy a felette való tárgyalás meg ne szoríttassék.”

A vidék.

Nagyváradról táviratozzák: A biharmegyei szabadelvű pártknak mai gyűlése rendkívül impozáns volt. Az egész vármegyéből, messze vidékről több ezer főnyi ember gyűlt össze, hogy a kormány és a szabadelvűpárt mellett a gyűlésen kifejezendő bizalmával tüntessen. Délőtt 10 órakor a Nagyváradra érkezett közönség, valamint a város polgársága is csoportosan vonult a kereskedelmi emark nagytérnében, amelyet szufolásig megtöltött.

A gyűlést 1 órakor **Szanyogh Szabolcs** volt képviselő, földbirtokos, a nagyváradai szabadelvűpárt elnöke, nyitotta meg. Megnyitó beszédében lendületes szavakkal esetezte a politikai helyzetet és szép szavakkal adta kifejezését annak a meggyőződésének, hogy Tisza István gróf miniszterelnöknek és a szabadelvű pártknak eljárása mily hathatósan fejlesztette ország érdekeit.

Utána **Hegyesy Márton**, a szabadelvűpárt másik elnöke szállt fel. Nagy lelkeséssel fogadott beszéde végén határozati javaslatot terjesztett az ülés elő, amely többek között így szól:

Nekünk, magyar nemzetnek, akiknek az országgyűlés meantsvárnak, és akik csak ennek az országgyűlésnek védelmében boldogultunk, számtalan-szor több érdekünk fűződik annak zavartalan munkásságához, mint minden más nemzetnek.

Az ügyekozett az ellenzék megbénitani és meg is bénította a technikai obstrukció szervezőivel. Mindent megtekintek ennek az áramlatnak képviselői hazug jelszavakkal a hazugság nevében és a házszabályok házainak felhasználásával oly helyzetet teremtettek, amely minden tanácskozási lehetetlenné tett. Ezen vizsgálásoknak véget vetendő, indítványozta Tisza István gróf. Magyarország miniszterelnöke, Bihar megye nagy fia a 21-es bizottság kiküldését, amelynek feladata lett volna a házszabályoknak oly módosítását megteremténi, amely ezeknek a vizsgálásoknak véget vetett volna a szőlásszabadság teljes egészé mellett. Ezt az üdvös indítványt az ellenzék agyonbeszélte, nyíltan hirdetvén, hogy a tanácskozási végletekig fogja kibuzni technikai obstrukcióját. Ezt az áldatlan tervet híusította meg Tisza István gróf a képviselőház november 18-iki ülésében és amikor a szabadelvűpárt komolyan megfontolt elhatározással ezt az indítványt megszavazta, megzsidósította és biztosította a további tanácskozáskor ügyrendjét. Emiatt támadia most a sajtóbarát és népgyűlésnek a kormányt a legellentétesebb elemekből összeállított ellenzék, csakhogy Tisza István grótot és a szabadelvűséget megbuktassák és saját uralkodni megalapítsák. Valóánul hangzatosabb, hogy a király eskü is megsértetett, holot tanácskozási ügyrendjének megállapításába az uralkodó sehol bele nem folyik. Midőn Biharvármegye szabadelvű pártja az ellenzéknek ezt az eljárását a leg-határozottabban elítéli, ugyanakkor a miniszterelnöknek és a szabadelvűpártknak a képviselőház november 18-iki határozat meghozataláért hazafias elismerést fejezi ki.

A gyűlés ezt az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadta és támogatásáról táviratilag biztosította a miniszterelnököt hazafias törekvésének megvalósulására irányuló munkájában.

Temesvárt s. kir. város mai közgyűlése az ószáz szavazattal kettő ellenében lelkesedéssel elfogadta a Geml főjegyző által előterjesztett indítványt, amely szerint a kormányknak és a többségnek

a nemzeti életet zabolázó obstrukció leküzdéséért köszönetet mond, Tisza István gróf miniszterelnököt és a kormányt a súlyos viszonyok között kivívott fényes alkotásáért és erélyes törekvéseért üdvözlő és tántorítatlanul bizalma kifejezése mellett hazafias örömet fejezi ki.

A nagyorlandi választókerület resicai járásának szabadlevő pártja ma Resicabányán népes közgyűlést tartott Korek Nándor erdőmester elnöke alatt. A gyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el: „A resica járás szabadlevő pártja ma tartott közgyűlésén nagy lelkesedéssel mondja ki, hogy feltétlenül bizalommal viseltetik a Tisza István gróf erélyes vezetése alatt álló kormány politikájával. A közgyűlésből Tisza István gróf miniszterelnöknek a következő táviratot küldötték: A resica járás szabadlevő pártja határozatlan lelkesedéssel üdvözlő nagyméltóságot bős és erélyesen folytatott politikai működése alkalmából.

A vas megyei szabadlevő párt ma délután Ernuszi Kelemen titkos tanácsos elnöke alatt népes értekezletet tartott. Ernuszt hazafias szellemű átható beszédében vizsgálta a politikai helyzetet és meggyőző érvekkel bizonyította be Tisza István gróf miniszterelnök parlamenti eljárásának helyes voltát. Utána Ajkay Gyula volt orsz. képviselő a következő határozati javaslatot terjesztette elő, melyet a nagygyűlés egyhangulag elfogadott:

A vas megyei szabadlevő párt lelkesedéssel vette megáldva azt a programot, amelyet az országgyűlési szabadlevő párt gróf Tisza István kormányra lépéskor felállított és elfogadott és amelynek egyik lényeges pontja volt a parlamentáris rendnek helyreállítása s az ennek útjában álló indokolatlan obstrukciónak feltétlenül kiküszöbölése. Szabályszerű és célrányos eljárás lett volna erre a 21-es pártközi bizottság kiküldése. Miféle azonban az országgyűlési ellenzék ezen bizottság kiküldését leplezetlenül bejelentett tevékeni obstrukcióval lehetetlenül tette, nem volt a házszabályok végleges módosítására más mód, mint a többségnek megadni a lehetőséget, hogy alkotmányos szavazási jogát tényleg gyakorolhassa és akaratát érvényesíthesse. Mídon a miniszterelnök ur ezt az országgyűlési népképviseleti többség megnyilvánult akaratának megfelelőleg, bár sajnos, hogy csak a még egyedül lehetséges módon kivitte, hazafias szellemmel tett az igazi parlamentarizmusnak és a jövő idők alkotmányos kormányzatának. Ez okból elhatározza a párt, hogy a miniszterelnök urat üdvözlő, személye és politikája iránt teljes bizalmat nyilvánítja, nyilvánítja annak is inkább, mert az eddigi kormány- és pártnyilatkozatokból meggyőződött, hogy az ellenzék eljárása folytán reáerőszenek megoldás csak ideiglenes jellegű és határozatlan kizárólag végleges megoldást, mely akár a szövetségesség elvonásával, akár a törvényhozás ellenzékének az országgyűlési jogosultságon ellenőrző működését gátolni akarván és azon reményekkel ad kifejezést, hogy vezető államférfiai működésében az ország hazafias nagy többsége megnyugodva támogatni fogja. Üdvözlő továbbá elnöke útján az országgyűlési szabadlevő pártot és köszönetet nyilvánítja a megyehelyi szabadlevő párt képviselőinek, kik a kormányt és pártot az általunk is kifejezett álláspontunk megfelelőleg férfias elhatározással és nyíltsággal támogatták.

Arad város szabadlevő pártja ma közgyűlést tartott, amelyen majdnem az összes párttagok jelen voltak. Ott voltak Salacz Gyula, Nemes Zsigmond és Bánkúdy orsz. képviselők. Tedeschy Viktor elnök a gyűlést lelkes beszéddel megnyitotta, mire Edvi Ilés László zajos tetszéssel fogadott beszédben határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben a párt teljesen üdvözlő Tisza István miniszterelnököt és elismerését fejezi ki államférfiai életművéért, törhetlen erélyéért, melylyel a parlamenti anarkiait megszüntetni és az obstrukciót megzabolálni iparkodik. A párt ragaszkodását fejezi ki a kormánynak, mely teljes buzgalommal törekedik a nemzet anyagi és erődési szükségének szabadlevő törvényalkotással való kielégítésére. A párt üdvözlő az országos szabadlevő pártot, mely a kormányt törekvéseiben lelkesen támogatja. A javaslatot zajos tapsokkal és tomboló éljenzéssel egyhangulag elfogadták. Tisza István gróf miniszterelnöknek üdvözlő táviratot küldötték.

A szabadlevő pártos részben közvetlenül gróf Tisza István miniszterelnök, részben Perczel Dezso legnagyobbborsze pedig Podmaniczky címére a mai nap folyamán a következő helyekről érkeztek üdvözlők:

Apatinból, Temesvárról, (városi törvényhatósági Lloyd társulat, Temesváralja, XXIII. izraelita községterület), Sárospatakról, Gyarmaláról, Kolozsvárról, Zsolnáról, Németszentpéterről, Lovrinból, Móricföldről, Déváról, Kassáról, Aradról, Nagyváradról, Jolsvárról, Kaposvárról és Szombathelyről.

Az ellenzék azonkívül a következő helyekről kapott üdvözlő táviratokat: Kaposvárról, Tapotcáról, Apatinból, Kőbányáról, Kistelekről, Nagykanizsáról, Búdszentmihályról és Dunapatajról, ahol Krasznay Ferenc tartotta beszámolóját.

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, november 28.

Az utolsó hónapokban nagyon sok általános roham döngött Port Arthur erősein, a legutolsó e hó 3-án, a mikádó születésnapján. Akkor sikerült a japánoknak néhány erődöt elfoglalniuk, de az óhajtott nagy sikert: a vár végleges bevételét nem hozta meg a véres roham. Azóta aránylag esendő uralkodott Port Arthur körül, a japánok csak a vár bombázására szorítkoztak. November 22-ikén volt tíz éve annak, hogy a japánok a kínai háborúban huszonegy órai ostrom után bevették Port Arthur-t. Ennek a győzelemnek évfordulója alkalmából az ostromló sereg ismét parancsot kapott arra, hogy támadja meg újra többfelől a várat, hátha sikerül a tíz év előtti győzelem emlékünnepeit még fényesebb tenni a tíz hónap óta ostromolt vár bevételével. Ennek következtében Nogi tábornok e hó 23-én újabb támadást rendelt el. Az általános ostrom meg tart, de már most megállapítható, hogy a remélt eredmény ezúttal is elmaradt. A japánok terve az volt, hogy a Port Arthur körül övező erődláncolat északi részét rohammal megszállják, de ez a tervük is — az eddigi hírek szerint — dugába dől a védő sereg elszántságán. Még Erlungson és Szungsusan erődöket sem sikerült elfoglalniuk, pedig minden erejüket e két erőd elfoglalására koncentrálták. Mindvalósíthatóbbnak látszik az a föltevés, hogy Port Arthur a japánok csak a védősereg kiéhezetezésével keríthetik hatalmukba.

A cár Alexejevot, a volt teljhatalom helytartót és katonai főparancsnokot, akit néhány nap előtti fölmentett helytartói tisztjéről, a birodalmi tanács tagjává nevezte ki és kitüntette a György-rend III. osztályával. Ezzel az egykor oly nagybefolyású férfiú közpályára véget ért, az anacardnó kedvence nyugalmába vonult. A György-rend III. osztályának adományozásával a cár egyuttal ítéletet is mondott a keletázsiai haderők volt főparancsnokának a harterén kifejtett katonai tevékenységéről is. A III. oszt. György-rend gyakran szerepel az orosz hivatalos lapban és a kisebbbangu katonákat szokták vele Oroszországban kitüntetni. Tízéneket hónapig szinte korlátlan uralkodója volt Alexejev Keletázsianak, most pedig a György-rend III. osztályával kitüntetett tagja a birodalmi tanácsnak! — az orosz fegyverek balsikerének egyik következménye ez a letört pályafutás. Hogy Alexejev befolyásának teljes megsemmisítésével jobb nyak virradnak-e a Keletázsian harcoló orosz sereg, rövid idő múlva meg fogjuk tudni. Mert minden jel arra vall, hogy Mukden körül nagy csatára készül mind a két sereg.

Port-Arthur végnapjai.

Tokió, november 28.

A múlt szombaton egész nap rettenetes bombázás folyt Port-Arthur ellen Nogi tábornok őjföltáiban elrendelte az összes gyalogság előrenyomulását Szungsusan, Erlungson és Tikvansan ellen, de ennek a támadásnak sem volt eddig sikere, noha valamennyi eddigi ostrom között ez volt a legvéresebb. A harc még folyik. Ebben az ostromban új a számarai csapat alkalmazása. Ez a csapat csupa kardvivőből áll. Minden egyes emberének nehéz borotva-alaku kétélű kardja van, amelyet rendkívüli ügyességgel forgat. A csapat élén két tábornok áll és mindegyik csapat benyomul egy erődbe, ahonnan utat igyekszik magának törni a belső

erődökhöz. Arról nem jött hír, vajjon a számarai csapatoknak sikerülte-e az utjukban álló oroszokat megverni.

London, november 28.

Egy Bulgaros nevű elektrotechnikus Port-Arthurból Karbinba érkezett. Bulgaros azt jelentette, hogy a port-Arthur erődök közül még egy sem ért meg az ostromra, és az erődök minden nehézség nélkül tarthatják magukat. Bulgaros megerősítette azt a hírt, hogy Stöszszelné augusztusban megsebesült, de sebe azóta teljesen begyógyult.

A mandzsuriai harcok.

London, november 28.

A Reuter-ügynökség jelenti Mukdenből: Az orosz hadsereg körül levő vidék harminc kilométernyire ki van fosztva. A katonaság a szemet és a gabonát rekrálja. Mandzsorság közepének lakossága a keleti vidék és Haiting felé fordult. A falvak gyorsan pusztulnak a föld színéről. Orosz spekulánsok szalma telepeket létesítenek. Panaszkodnak a hadsereg szállítóinak zsarolása miatt.

London, november 28.

A Reuter-ügynökség jelenti Tokióból 27-éről: A mandzsorsági hadsereg főhadiszállásáról érkezett jelentés szerint az orosz gyalogság 25-én éjjel megtámadta a japánokat Zimlungon irányában, de visszaverték. A keleten levő ellenséges tüzcsőg koményen lövöldözött, de kárt nem tett. Az orosz lovasság 25-én támadást intézett a Hunho jobb partjára, de visszaverték. Az oroszok 24-én folygyuttatták Csangesinent.

Pétóvár, november 28.

Kuropatkin 27-iki távirata a következő: Éjjel érkezett jelentések szerint a japánok támadása Csinkesennél délután 4 óráig határozatlanul jellegű volt. Ez időben a mi tüzünk elhallgattatta, Bár a kiüdelem már három napja tart, a csapatok magatartása kiváló. 27-én éjjel más jelentést a harcokról nem kaptam az ellenséggel történt összeköttözésekről.

Pétóvár, november 28.

A Brseviya Vjedomosti tudósítója jelenti Mukdenből tegnapi: A múlt éjjel csapataink, melyek a Putilov és Norgora-dombokat megszállták, az ellenséges állásokra létek. Az ellenség csak gyöngörön viszonzta tüzüket és nem támadott. Mukdenben napoként érkeznek erősítések. A régibb csatákban megsebesültek is visszaternek meggyógyulásuk után Karbinból. Ideérkezett kínaiak beszélik, hogy a japánok egy a Kuandi-Jandi-Jan közelében levő nagy falu egész lakosságát lemészárolták azért, mert a lakosság állítást érintkezése volt az oroszokkal. A lelték száma több mint 200.

A balti flotta.

Páris, november 28.

Bresti magántávirat közli: Az aberwachi számafor tegnapp este három ismeretlen eredetű torpedózúzó jelzett, melyek nagy kereskedelmi hajók kíséretében nyugat felé tartottak. Azt hiszik, hogy orosz hadihajókról van szó, amelyek a balti hajóhad harmadik osztályához tartoznak.

A japán parlament.

Tokió, november 28.

A parlament ma ült össze. A bizottságok megalakulása és az alakítások elintézése után az ülést bezárták. A formális megnyitás holnap lesz.

A hulli incidens.

Pétóvár, november 28.

A hulli eset eldöntésére kiküldött bizottság dolgában tegnapielőtt kötött orosz-angol egyezség így szól:

1. A vizsgálóbizottság öt tagból fog állni. Két tag nagy rangú orosz és angol tengerésztiszt lesz. Azonkívül felkérrik a francia kormányt és az Egyesült-Államokat, hogy küldjenek tengerésztiszteik közül egy-egy főbbrangú a bizottságba. Az ötödik bizottsági tagot e négy tag fogja megválasztani. Ha nem tudnánk ez iránt megegyezni, akkor az ötödik tagot Ferenc József eszár és király nevezi ki. Az egyezkedő felek mindegyike egyenlő módon nevez ki jogtudo tanácsadókat és egy ügyvivőt, akinek feladata lesz a bizottsági munkálatokon hivatalosan résztvenni.

2. A bizottságnak vizsgálatot kell vezetnie és az eset körülményeire vonatkozólag jelentést készítenie, különösen a felelősség kérdését, továbbá a megrovás fokát illetőleg, amely a két fél, vagy egy más ország hozzájárultait illeti az esetre, ha a vizsgálat felelősséget állapítana meg.

3. A bizottság megállapítja eljárásának részleteit.

4. A bizottság tagjai kötelesek mindenképpen megadni a módot a kérdések tények lehetőleg pontos megismerésére.

5. A bizottság Párisban ül össze, míhelyt ez az egészség aláírása után csak lehetséges lesz.

6. A bizottság mindkét félnek kézbesíti a jelentést amelyet a bizottság minden tagja aláír.

7. A bizottság minden intézkedését az öt tag szótöbbséggel fogja megállapítani.

8. A két fél mindegyike kötelezi magát, a költségek viselésére.

London, november 28.

Az összes lapok meg vannak elégedve az Oroszországgal létrejött egyezséggel. Még az ellenzéki Daily Chronicle is azt a megjegyzést teszi ki, hogy Landeowne külügyminiszter gondoskodni fog róla, hogy a bizottságban hűnőknek talál orosz tiszteket megbüntessék. Csak a Morning Post vádolja az angol külügyit hivatali gyöngöszéggel. Attól fél, hogy addig, amíg a bizottság elkészül a véleményével, Rosdostojenszky már régén a keletázsiai vízeket lesz és rá sem fog hederíteni a nemzetközi bizottság határozatára.

HIREK

Sötétség.

A nagy sötétség, mint Guliver a liliputiak közé, mindig ellátogat hozzánk, de csak éjszaka. Aki fél tőle, lekötözi kezét-lábát erős villany-sugárral s van éjjel is bátorító világosság. Egyébként pedig nem is nagyon félünk már Guliverből s merünk mi mozgolódni sötétben is, éjszaka is.

De ma Guliver nappalra is köztünk maradt. Mit csinálunk ezzel az iratlan sötét közfosszussal? Mit csinálunk a nagy sötétséggel, mely ráfekszik az egész városra és éjszakit csinál nappal?

Hát azt csináljuk, ami liliputi szokás, de mégis csak valami.

Lekötöztük az óriást. Borbély a műhelyében, kereskedő a boltjában, hivatalnok a büroájában, milliomos a szalonjában, munkás a pincéjében kötözte egész nap a lomha Gulivert, az egyik villanydróttal, a másik gázvíz-ig cernasztárával a harmadik fegyvergyerlyá panujával. De mind kötözte a nagy sötétséggel, hogy hehessen tőle látni, dolgozni, járni, enni, élni. S olyan volt ez a nagy város nappal is, mint rendszeren csak éjjel, de még olyanabb. Mert most nemcsak a kávéházak előtt, de minden nagyobb üzlet előtt is kigyúrtak a fehér ivánpákok, nemcsak a nagy kávéházakból, de a kis műhelyekből is kiragyzott a világítás, az utcákon pedig véges-végig székdultak a kivilágított villamos kocsi, amikhez normá is éjszakai nincs szerencsénk. S csak így folytathat éjszakai keretekben nappali élet, ami képek elég érdekes volt ugyan, de erősen ráfektől az emberrel hangulatára. Mert az éjszaka a lumpoké, ezen a nappali éjszakán pedig a munkás emberiségnek kellett rendes nappali dolgát végeznie. S a munkás emberiség rossz lumpoké csak a macskáját érzi, a mulatságból semmit.

Furcsa is volt a város, míg az éjszakát nappalá próbálta tenni, hogy dolgozhassék. Táradt liliputiak, akik szakadatlanul kötöztették Gulivert. Az óriás pedig nevetett (persze sötétben), látta az ember-hangyák csiklandozását és a végén azt gondolta magában:

— Hagyjuk meg szegényeknek a kedvüket.

Meg hagyta magát szépen kötözni s mire a liliputiak le tudták kötözni, akkorára már a nappali éjszakából komoly éjszaka lett s Guliver átvette birodalmát. A hangyák aludni mentek s éjszaka volt.

Budapest, november 28.

— **Királyi kihallgatás.** Ma délelőtt tíz órakor általános kihallgatás volt a királyi palotában. A kihallgatás során öt felsőge el járultak: Ober-schall Adófi kuriai másodelnök, valóságos besó titkos tanácsos, Radnai Farkas püspök, Appel Mihály vezérernagy, Barkóczy Sándor báró és Pálffy János gróf főhadnagy, kamarások, Deszeróczy István főispán, Echtenberger György ezredes dandárparancsnok, Jungnickel Lajos, Kotschegh Lambert, Mahr Viktor és Tertain Venczel ezredek, Palkovics Gyula főtörzsorvos, Németh Lajos nyugalmazott kuriai bíró, Maximóvics Milán országyűlési képviselő, Bergkessel Alajos és Krupcs Vilmos őrnagy, Radnai Rudolf dr. osztálytanácsos, Domokos Sándor főldbírók, Kardos Nándor királyi tanácsos, Molnár István igazgató és Rottler Ferencz takarékpénztári igazgató.

— **Tömörkény István — muzeumigazgató.**

A szegedi tanács, mint nekünk telegrafálják, a Somogyi-könyvtár és a városi muzeum igazgatójával Tömörkény Istvánt, az ismert kitűnő íróválasztotta meg. Tömörkény helyére, a könyvtárosi állásra többen is pályáztak, a tanács azonban Móra Ferencz hírlapírót, Móra István író öccsét választotta meg. A városban különösen Tömörkény István megválasztásának örvendenek, mert most már ez a népszerű író véglegesen oda van közt Szeged városához, ahol mindenki szereti és becsüli.

— **Kinevezések a rendszégnél.** A királyi Farkas Lajos miniszteri osztálytanácsost, a bünyügyi osztály vezetőjét főkapitányi helyettesé nevezte ki. — **Bornemisza Boldizsár** főparancsnokot eddigi alkalmazásának meghagyása mellett a hatodik fizetési fokozatra léptette elő.

— **Apponyi Albert felolvasása.** Gróf Apponyi Albert, mint a pozsony megyei kultúregyesület elnöke, december 4-én felolvasást tart amerikai utjáról a pozsonyi megháláz nagyszertében. Pozsonyban már folynak az előkészületek Apponyi fogadására és nagy érdeklődéssel várják felolvasását.

— **Trónkövetlek találkozása.** Nem minden-napos találkozás történt a napokban Londonban, a portlandi hercegnél, aki VII. Edvárd királyi főlovász-mesteré és Anglia legmagasabb mértékénél köztül való. A herceg palotájában ugyanis találkozott egymással a két francia trónkövetlek. Fülöp orléans herceg és Viktor Napóleon herceg. Az előbbi a Bourbon-család, az utóbbi az utóbbi a Bonaparte-család trónprótendense. A különös találkozásra a portugáli királyi pár angol utazása adott alkalmat, mert Amália királyné Fülöp hercegné testvére, Don Carlos király király pedig Viktor Napóleon herceg unokabátyja. Most először találkozott a két francia trónkövetlek.

— **A párisi éresek nagybeteg.** Párisból táviratoztak, hogy Richard párisi éresek súlyosan megbetegedtek. Richard éresek már nagyon öreg ember s főképp ezért nagyon aggódnak az orvosok.

— **Királyi keresztelők.** Rómából azt jelentik, hogy az olasz trónörökös keresztelője december 4-én nem a Kvirinában, hanem a Santa Maria degli Angeli templomban lesz és a szertartást Richelmy turini bíbromokérek fogja végezni. Keresztelőül Margit övezgy királyné és Nikita fejedelem lesznek, míg tanúk gyanánt Vilmos császár és Edvárd király fognak szerepelni. Vilmos császár Albert herceg, Edvárd királyt pedig a connaughti herceg fogja helyettesíteni.

— **Justus von Maurik.** Hollandia egyik legtegnépszerűbb írója, Justus van Maurik, hosszú betegség után ötvennyolcvéves korában meghalt a napokban. Telivér amsterdami létre híven és zamatos humorral rajzolta meg Amsterdam alsóbb néposztályának életét számtalan elbeszélésben és néhány színdarabban. Különösen érdekesek ebből a szempontból „Mikor fiatal voltam“, „Klaas Konijn a tözded“ című rajzai és két színdaraja: „Janus Tulp“ és „Ejnye Beschuiten“. Janus Tulp akkora sikerrel került színre, hogy jó sokáig nem tűnik le az amsterdami színpadról. Justus van Maurik fölsőge előadó is volt és valahányszor maga adta elő egy-egy amsterdami elbeszélést óriási közönség gyűlt össze meghallgatására. Halálának híre hazájában mindenütt igaz részvétet keltett.

— **A haladó Japán.** Egy tokiói távirat, amely november 25-én kelt, azt az érdekes hírt röpti világá, hogy a japánok álveszik az európai ábc-

cét. A legfelsőbb japán közvéleményi tanács elhatározta, hogy a háború lezajlása után meghonosítja Japánban az európai belürendszert. Sokan az orosz betűséri szerették volna átvenni, mivel ez felül meg legjobban a japán nyelvnek, a dönt s mégis az európai mellett szót. Ezzel tehát ismét közelebb jut Japán az európai kultúrához.

— **Majorossy püspök halála.** Kalocsáról táviratozták: Ma temették Majorossy címzetes püspököt. A ravatal a székesegyházban volt föllálítva, ott történt a beszentelés. Az elhunytat óhajtásához képest a köztemetőbe, édesanyja mellé temették el egyszerű fakoporsóba. A felbontott végrendeletben 40.000 koronát kisebb tételekben különböző társulatoknak hagyott; a hagyaték többi tetemes része két részre oszlak: felét egyházi alapra, másik felét pedig közép- és felsőbbiskolába járó katolikus ifjaknak rendelte „Majorossy-alap“ néven. Ez összeg igen tekintélyes, nagysága csak a felvett leltár után lesz megállapítható.

— **Roosevelt St-Louisban.** Az Egyesült-Államok elnökének lelkes óvációban volt része a st. louis-i kiállításon. De azért okulva elődjének szomorú halálán, minden intézkedés megőrtént az elnök személybiztonsága végett. Roosevelt kocsiját állandóan két szakasz lovasrendőr őrizte. A kiállítás megtekintése után az elnök szemlélet tartott a köztársasági csapatok felett. St-Louisba való utazása közben is, mindentűn lelkes tüntetést rendeztek tiszteletére Pittsburgban, a pályaudvaron, Roosevelt beszédet mondott, amelyben kiemelte, hogy az amerikai nép helyes politikai ösztönét követte, amikor a november 8-iki elnökválasztás napján a köztársasági zászlót segítette diadalra.

— **Előadás a keleti akadémian.** Pirnitzer Gyula dél-afrikai gazdasági tudósító és a keleti akadémia volt hallgatója a keleti akadémian rendkívül érdekes és tanulmányos előadást tartott. Előrebocsátja saját életrajzát, a gyakorlati életből merített tapasztalatait írta hallgatósága elé. Többen a hallgatók közül Pirnitzerhez kérdéseket intéztek, melyekre az mindjárt megadta a felvilágosításokat. Az előadás befejeztével, dr. Kunos Ignác igazgató köszönetét fejezte ki az előadott értekes magyarázatokért és sikert kívánt az előadónak további külföldi gazdasági tevékenységéhez.

— **A múkiecsek veszedelme.** New-Yorkból jelentik, hogy a Metropolitan múzeum igazgatójának állására, amelyet eddig az elhunyt Louis de Cessola töltött be, a millárdos Pierpont Morgan neveztek ki. Morgannal az utóbbi években gyakran találkozott az európai ési múkiecsek vásárlásán és e találkozásban nem volt öröm; mert a tröszt-király királyi összegeket fizetett egy-egy múkiecsért, amely összegeket legnagyobb muzeumainak sem tudták volna bevásárlásra fordítani. Bennünket nem az érdekelt, vajjon helyes-e az hogy a Metropolitan-múzeum vezetését Morganra bízzák. Reánk nézve a dolog annyiból bír fontossággal, hogy a tröszt-király most még veszedelmesebbé válik az európai művásárlásra nézve, amely veszedelemmel szemben azt az egyetlen védekezési mód áll rendelkezésünkre, hogy mi is Olaszország példáját követve — **törvénytel** tiltunk el az értékes műtárgyak kivételét.

— **Uj hajótalálvány.** Gambin francia természettudós új hajótalálványt talált fel a hajók számára. E készülék azért nevezetes a találmányok sorában, mert a propeller-csavart ötvényszeresen felülmulja, azaz ugyanazt a gőzerőt feltételezve, ötvényszerű nagyobb sebességgel hajtja a hajót. Az új készülék neve: *tifonoid*. Nevét onnét vette, hogy képesen szólna olyo rejtettől erővel röpti a vizet, mint a tifon vagy tajfon néven ismert vihar az ázsiai tengerek hullámain. Gambin új készülékét a bordeauxi hajógyárban mutatta be és nagy szenzációt keltett találmányával.

— **Az erdészeti egyesület közgyűlése.** Országos erdészeti egyesület december 13-án délelőtt 10 órakor az egyesület helyiségében (Alkotmány-utca 6.) tartja idei közgyűlését.

— **Vasuti szerencsétlenség.** Velenecskő jelentik, hogy a Milanából jövő gyorsvonat, tegnap reggel öt órakor, egy két méter magas töltésről lezuhant. A vonat gépe berohogott a podgyásztornokba s ott több ember megérült. A szerencsétlenséget a szerencsétlenséget a megrongált fém okozta.

— **Két új főrend.** A hivatalos lap legközelebb két új főrend kinevezését fogja közölni. Az új főrendek: babarci dr. *Schwartz* Ottó udvari tanácsos, az európai híri elnöves és hílibi dr. *Haller* Károly kolozsvári egyetemi tanár. Mind a ketten ugy a tudomány terén, mint a közéletben kifejtett munkálkodásukkal érdemelték ki azt a királyi kegyet, amely őket a nemzet törvényhozói közé emelte.

Babarci *Schwartz* Ottó, a hazai orvostudomány kimagasló alakja s a pszichiatriának nemcsak hazánkban, hanem egész Európában elsőrangú tudományos és gyakorlati művelői közé tartozik. 1853-ban Budán született, már 1878-ban átvette atyja, *Schwartz* Ferenc által alapított szanatórium vezetését, amelynek atyja halála (1889) óta tulajdonosa és igazgatója. Alelnöke volt az egészségügyi országos tanácsnak és a tanács létesítésében és szervezésében tevékeny részt vett. 1902-ben a közegészségügyi tanács megbízásából kidolgozta az elmebetegügyi törvény alapelveit és 1903-ban elkészítette a törvény elődói tervezetét. 1885. óta a budapesti egyetemen a törvényesítéi lelék- és elmekórban magántanárra. Az orvostársadalom terén, mint a budapesti orvosi szövetségének elnöke és az országos orvosszövetség alelnöke működik. Tagja a székesfehérvári törvényhatósági bizottságnak és a fővárosi humanitárius mozgalmaiban állandóan részt vesz. Emberkereseti munkáinak legjavát a Magyar Vöröskereszt-egyletnak szenteli, melynek főgondnoka és ezért többször királyi kúntetésben részesült.

Hilibi *Haller* Károly dr. született Nagyszébenben, 1836. október 14-én. Tanulmányai befejezése után közpályáját a nagyszébeni kincstári ügyészségnél kezdte meg és 1863-ban a Kolozsvártól felállított jogakadémiahoz az ausztriai magánjog, a váltó és kereskedelmi jog és bányajog tanárává neveztetett ki. A kolozsvári jogakadémia 1873-ban egyetemmé történt átszervezésekor az erdélyi részekben érvényben levő ausztriai magánjog rectorává lett és 1880-ban az egyetem rektori tisztét viselte. 1884-ben Kolozsvár város polgármestere lett, de már két év múlva újra elfoglalta egyetemi tanszékét. Pár évvel ezelőtt újabb válság köszöntött be Kolozsvár város életében és újabb Hallert állították a polgármesteri székbe, de már pár nap alatt sikerült az ellentéteket kiegyenlíteni s Haller visszatért az egyetemre. Tanári működésének 40-ik évfordulóját az idén ülték meg nagyszabású ünnepek keretében, amelyen tanítványain és tisztelőin kívül az ország minden részéből számos testület is résztvett. *Haller* Károly közel félszázados közpályáján két irányban, a tudomány és a közélet területén ki nagyhasznú működést. Ő volt az alapítója s egyúttal első elnöke az *Emleknek*, megalkotója a „Kolozsvári szepítő egyesület”-et, az „Erdélyrészi kertészeti egyesület”-et, a „Kolozsvári lovászegyesület”-et, stb. Hsllernak a tudomány és a közügy érdekében kifejtett munkásságát a király 1881-ben a vaskorona renddel, 1896-ban a miniszteri tanácsosi címmel jutalmazta. Az olasz király az olasz kormánnyal együtt tette ki.

— **A bártafi múzeum megnyitása.** A bártafi új múzeum berendezési és a régi váróházak restaurálási munkálatai s pen ha'adnak előré. Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter úgy intézkedett, hogy a múzeum Rákóczi hamvainak hazaszállításával egyidejűleg nyitassék meg. A miniszter gondoskodott arról, hogy a múzeumban Sáros vármegye történelmi érdekességei emlékei és műtárgyai elhelyezést nyerjenek. E végből megbízta *Dicid* Kornél műtörténeli irót, hogy a magán- és közintézményben levő történelmi tárgyak jegyzékét állítsa össze. Divald megbízatása eredményéről most tett a miniszternek jelentést, amelyből kitűnik, hogy Sáros vármegyében halóságok és egyes urai családok oly sok érdekes emléket őriznek, hogy azoknak elhelyezésére szük a bártafi múzeum. Ezért csak a legbecesebb tárgyakat gyűjtik össze.

— **Világítási kiállítás.** A m. kir. technológiai múzeumban (József-körút 6.) világítási kiállítást rendeznek. A kiállítás november 29-án este 6 órakor nyílik meg. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a vidékről Budapestre és a kiállítás tanulmányozása után visszatérő szakmabeli iparosok, segédtek és tanoncok, ipariskolai tanárok, mű-

vezetők és növendékek a máv. és a máv. kezelésben álló h. é. vasutak vonalain december 31-ig terjedő időben az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiállított igazolvánnyal személy- és vegyes vonatokon a II. osztályban III. oszt. egész jegyekkel, a III. osztályban pedig III. osztályú féljegyekkel utazhassanak.

— **Mikszáth fia.** Mikszáth Albert, a Mikszáth Kálmán fia, eddig is szerepelt az irodalomban. Még pedig igen előkelő helyen szerepelt. Édes atyja gyönyörű novelláiban. A fiatal Mikszáth most lekvánközik az édesanyja tenyeréről, a maga lábán akar bejutni az irodalomba s híven az atyja iskolájához, politikáit kezdi. A Magyar Nemzetbe tereát írt a *parlamentarizmusról* s nem is érdektelen, amit ír. Így hangzik:

Vakító szépségű leány lépegetett az uton, sietsős dolog volt, nagy érdekek fűződtek ahhoz, hogy örülj-örülj odaérjen, anová kellett. Egyszerre meghökkenve állt meg, egy szakadék állotta útját, valami szennyes csatorna kihaladt. Szük ruhájában át nem ugorhatta, belé nem léphetett, mert mély volt.

Az ablakokból öreg szipirtók és lény suhanok gunyos mosolyal néztek, hogy immár lehetetlen, nem bír tovább menni. Háta mögött barátai sópáncsoltak.

— **Jaj Istenem, mi lesz velem?**
E pil anában, honnan, honnan nem. egy férfi tereált mellette. álkapta a leány derekát s könnyedén áttette a túlsó partra.

A leány barátai tapsoltak, a vén szipirtók megbótráncsoltak.

— **Miféle szemtelenség és illedelmény!** — ordítottak. — **Önök nem volt jóga egy ur leányhoz, egy olyan előkelő teremléshöz keztyűlten közel hozzá nyulni, minden formák nélkül őt átvenni. Micsoda vakmerőség, anélkül, hogy bemutatkozt volna. Hallja! Ez durva erőszak! Meg kell torolni!**

— **De hiszen másképp nem mehetett volna át, kiáltozta a leány barátai.**

— **Az mindegy, —** zúgta a szipirtók — az erőszak és a durvaság menthetetlen s a fozalkat viesorgatták a leány barátainak. Puff! Nem szégyenltek magatokat a durvaságot melegeitni? A barátok összenéztek és csendesben kezdtek beszélgetni, annál jobban lármáztak, tenyegelőztek a boszorkányok.

— **Hát mit csináljak?** — kérde tűnődve a férfi.
— **Tegye vissza a túlsó partra, ahol volt (prostituatio in integrum). Vissza, vissza vakmerő fráter.**

A férfi dacosan nézte a kibontakozó jeleneteket. A boszorkányok körül óriási esőselek nőtt, mely hinni kezdte, hogy a férfi csakugyan erőszakot követett el, mert magyar ész szerint ott van az igazság, ahol jobban kiabálnak, sőt a barátok csoportjából is idecsatlakoztak egyes hangok.

A férfi tehát nyugtalanul tekintett szét, helyes kibontakozási módot keresvén.

Éppen arra jött egy ősz ember, aki répertréven a háborgás okát ekképpen szökött:

— **Csend, hagyjátok abba az ádaltan viszálykodást.**

— **Ki vagy, hogy belénk avatkozol?**

— **En a Bölcsesség vagyok.**

— **Hát mit gondolsz, Bölcsesség apám, hol van itt az igazság?**

— **En azt gondolom, hogy csak a leány illetékes megmondani, hogy jó-e az neki, vagy nem, ami vele történt.**

Igy döntött az öreg, de a tanács nem sokat használt, mert a leány (a parlamentarizmus) néma volt és csak a barátainak és ellenségeinek volt hangjuk.

— **Hávaság.** Fényes esküvő volt vasárnap déle. ben a dohánv-utcai izraelita templomban, hol *György* Miklós dr. fővárosi ügyvéd vezette olthoz *Alexander* Erzeike hiszaszonyt, *Alexander* Bernát egyetemi tanár leányát. Az esküvőn jelen voltak *Beöthy* Zsolt, *Kornfeld* Zsigmond, *Dóczy* Lajos báró, *Sándor* Pál, *Holtai* Ferenc, orsz. képviselő *Simonyi* Zsigmond, *Bánóczy* József, *Riedl* Frigyes, a Kisfaludy társaság, az ügyvéd két tagjai stb. Az ifjú párhoz *Kohn* Sámuel dr. főrabbi szép beszédet intézett, *Lazarus* Adolf kántor az esküvő zenei részét végezte. — **várpalotai** *Palotay* Andor dr. december 11-én tartja esküvőjét Bukarestben *Staddecker* Ella hiszaszonnyal.

Déry Jenő eljegyezte dombovári *Dombóczy* Adriennét Budapesten.

— **Sztrák a bányászakadémia.** A tőrbégi erdészeti akadémia három évfolyamának diákjai kimondták a sztrákot, mert a tartományi tanács elrendelte, hogy a vizsgákat szigorítani kell. Az

igazgató és a tartományi főnök elutasította a diákok memorandumát s erre kitört a sztrák. Ha az erdészönvendékek hamarosan nem hagyják fel rakoncátlanalkodásukat, akkor valamenyien elvesztik ösztöndijaikat.

— **A magyar népiszkolaj javaslat ellen.** Bécsből jelentik: Az egyetemi horvát és szerb hallgatói tiltakozó gyűlést tartottak a magyar népiszkolaj reformjavaslat ellen. A gyűlésen a németország egyetemét horvát és szerb hallgatói is küldöttséggel képviseltették magukat. A szónokok azt hangoztatták, hogy a magyar törvényjavaslat a nemzetiségek egyenjogúságának lábbaltapodása és a nemzetiségek extenciójára tör. A gyűlésen elhatározták, hogy nyilvános tiltakozó meetinget fognak tartani a magyar népiszkolaj törvényjavaslat ellen és a magyarországi nemzetiségeket üdvözölni fogják erőlyen viselkedésükért, ellenben a magyar parlament horvát képviselőinek eljárása felety megbótráncsoltukat fejezik ki.

— **Sternberg gróf vádjai.** Bécsből jelentik, hogy a hadügyminisztérium körrendeletben foglalkozik *gróf Sternberg* róprátával, amely, aminő már megirtuk, szabálytalanságokkal vádolja a hadügyminisztériumot. A körrendelet azt tartalmazza, hogy egy tábornokból álló becsületbíróság újból behatáron foglalkozott a *gróf Sternberg* által nyilvánosságra hozott vádakkal és arra a meggyőződésre jutott, hogy *gróf Sternberg* nem az az ember, akinek vádjaival katonai szempontból foglalkozni érdemes volna.

— **A Magyarországi Hirlapirók Nyugdíjintézetnek igazgatósága** vasárnap dr. Heitai Ferenc alelnöke alatt ülést tartott. Dr. *Fekete* Ignác titkár a következő újabb adakozásokat jelentette be: *Kenár Géza* dr. 10 kor., a Magyar Távirati Iroda utján 20 kor., *Kertész K. Róbert* az őrszai kiállítás jövedelméből 172 kor. 70 fill., jutalek fejéber 800 kor., *Deutsch Antal* 1000 kor. és *Friedmann Lipót* 1000 korona. Az igazgatóság köszönetet szavazta a jötköny adakozóknak. Az elnök melegen üdvözölte *Deutsch Antalt* és *Friedmann Lipót* igazgatósági tagokat, akik először jelentek meg az ülésben mint 4000 koronás alapítványuk következtében igazgatósági tagok. Sajnálattal vette az igazgatóság tudomásul, hogy szepesváraljai *Sarba* Vilmos, ki 1881. óta volt az igazgatóságunk tagja, korára való tekintettel az állásáról lemondott. Helyébe a Fonciére pesti bizottság intézet szepesváraljai *Sarba* Leó igazgatót küldte ki. A *Pesier Lloyd* szerkesztőségének tagjai dr. *Schüller* Henriket, a *Budapesti* szerkesztőségének tagjai *Kéllény* Henriket küldték ki képviselőikre az igazgatóságba. Rendes tagként felvette az igazgatóság *Balla* Vilmost (Pesti Hirlap) és a II-ik (örvegi nyugdíj) illetélg III-ik (árva ellátási) osztályba *Békési* Antalt és *László* Jenő tagokat. Az igazgatóság ezután megállapította a december havi költség előirányzatot, elhatározta, hogy a dr. *Falk* Miksa alap kamatait egy elhunyt intézeti tag özvegyének adja karácsonyi ajándékkul és a Bródy Zsigmond-alelőből segítségeket szavazott meg.

— **Az elsült fogver.** A biharmegyei Szunyog községből írják nekünk: *Osváth* Lajos földbírtokos Károly nevű tizennyolc éves fia november 24-én vadászni ment a határra. Midőn a községi legelőbe ért, kopói nekingrottak egy legelősz kecskének és szét akarták tépni. *Osváth* Károly a kopókhoz sietett és puskája agyvaly igyekezett őket széjjel kergetni, miközben a puská elsült és szíven találva a fiatalembert, rögtön megölte. A fiatalember anyja tavaly halt meg és hat gyermekét hagyott anyátlanul. A szerencsétlenül járt *Osváth* Károly gyöngéd szeretettel gondozta testvéreit. Megható, hogy a legfiatalabb, egy másfél éves fiúcska sirva költögette ravatalon fekvő bátyját:

— **Károly alszol még? Kelj fel!** — mondogatta egyre.

A milyen sujtott család fránt általános a részvét.

— **A Humbert-család.** Egy párisi lap azt a hírt közölte, hogy *Humbert* Teréz a renesse fogházban megörlt. Ezt most a fogház igazgatója megcáfolta. *Humbert* Teréz a fogház igazgatója jelentése szerint egészen jól érzi magát, sőt már többször fogyelmi büntetésben is kellett részesíteni, mert a fehérmű osztályban, ahol dolgozik folyton fecsegett és ezáltal zavarts társnőit munkájukban. A nagy Teréz már megbarátkozott új környezetével, rabkoszt nem irlik neki. *Frédéric Humbert* szintén jól van és irodai teendőket végez a fogházban. Engedélyt kért arra, hogy fapapucs helyett cipőt visel-

latot indítsa meg s a vizsgálat nyomán a jelenlevő fjak meghallgatása után intézkedjék.

*

Az egyetemi ifjuság holnapi tiltakozó gyűlésének előkészítésére, ma este mindegyik szaktanegyetem hallgatói jelent meg a Sankörben, ahol elhatározták, hogy fölíratban fogják elégtételt követelni a rektortól s hogy a fölíratot küldetésileg nyújtják át. A gyűlés egyik szónoka azt ajánlotta, hogy a fölíratot a közoktatásügyi miniszternek adják át, de ezt azzal az indoklással utasították vissza, hogy a jelenlegi kormány egyetlen tagjához sem fordulnak.

A gyűlés még azt határozta, hogy holnap csatlakozásra hívja föl az állatorvosi főiskola hallgatóit s kimondja az általános főiskolai sztrájkot, ha elégtételt nem kap.

*

Az egyetem újra megnyílik.

A budapesti tudományegyetem tanácsa ma este a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Hirdetmény.

Az egyetemünkön e hónap 26-án történt sajnálatos események folytán az egyetem tanácsa indítatva érzi magát az ifjusághoz a következő szöveget intézni:

Az egyetemi központi épület felkapujának e hónap 21-én történt bezárását azért tartottuk szükségesnek, hogy idegen elemek belépése megakadályoztassék és az ifjuság komoly munkája biztosítottassék. Ami az e hónap 26-án történteket illeti, megállapítottuk, hogy azokat ifjuságunk nagyon kis töredékének eléggé el nem ítélt rendzavarása idézte elő, midőn a rektor ur, vagy más egyetemi hatóság felhívása nélkül az egyetem elé érkezett rendőrséget sértette, az épületből dobta, majd az egyetemre behatolt rendőrség egyik tisztviselőjét a tüntetők egyike tettelet bántalmazta. Figyelemztettük az egyetemi ifjuságot, hogy a rendőrséggel bántalmazó események megakadályozása, illetőleg felderítése céljából közoktatásügyi alapuló jogja van az egyetem épületeibe is behatolni. Az egyetem tanácsa egyidejűleg felkérte a közoktatásügyi minisztert, intézkedjék, hogy az illetékos hatóságok az egyetemen jelen volt rendőri közegek eljárását teljes erővel megvizsgálják s a vizsgálat eredményéhez képest megfelelően intézkedjenek. Más oldalról azonban jóindulattal figyelemztettük a gondjainkra bízott ifjuságot, legyen rajta, hogy hasonló szomorú eseményekhez többé okot ne szolgáltatson. Bizva az ifjuság komolyságában, a z egyetemi tanács intézkedett, hogy az előadások e hónap 30-án ismét megkezdessék. Figyelemztettük azonban az ifjuságot, hogy még a legkisebb tüntetés jellegű rendzavarás esetén is az összes tudománykarokon az előadásokat meg fogják szüntetni, ami az összes ifjuságnak kétszázalékos hátrányára válhatik.

Budapest, 1904. november 28-án tartott II. rendkívüli ülésünkben. Az egyetemi tanács

*

A rendőri sajtóiroda ma esti kiadásában a következőket jelenti:

A rendőrség arról értesült, hogy Mihályi Lajos ó-kanizsai születésű huszonöt éves bűnözőszótanhallgató szelében azzal díszeszköz, hogy november 26-án a központi egyetem folyosóján Laky felügyelőt orvul élkelv areba ütötte. Ma hosszas keresés után előállította őt a rendőrség. Mihályi Lajos a kihallgatásnál tagadta, hogy ő volna a tettes, de beismerte, hogy nemcsak elfogadta barátainak szerencsekívánatait az orvtámadásért, hanem azzal, mint az ő tetteivel díszeszközött is. Kész volt ezért is bocsánatot kérni Laky felügyelőtől.

FŐVÁROS

(*) A főváros költségelirányzata. Ma ülés előtt a pénzügyi bizottság kezdte tárgyalni a főváros költségelirányzatát és egyetlegesen ülésen végzett az egész kérdéssel. Meglátszott a bizottságon, hogy a multheti viharos közgyűlés óta nem szívesen bibelődik százaz pénzügyi dolgokkal. A vitát megint egy pesszimistikus hivatalos beszéd vezette be, *Matuska alpolgármestere*. Matuska kijelentette, hogy a mostani 17.000 koronánál még sokkal nagyobb lesz a hiány, ha megfelelő jövedelemről nem gondoskodnak, mert a kormánynak jó indulat támogatására nem lehet számítani. A meginduló általános vitában *Palotai Rezső* szólt fel először s főképp azt kifogá-

solta, hogy a befektetések címe alatt fölvert összegek nagy része improduktív természetű. *Felkői Béla és Eulenbery Salamon* a kormánytól várnak segítséget, mert a főváros összes költségeinek negyedrészét, csak nem tízmillió koronát, iskolákra fordítja. Még néhány felszólalás volt s áttérték a részletes tárgyalásra. Ennek során a bizottság elhatározta, hogy felkéri a kormányt a tanács útján személyesen is, hogy végre fix összegben állapítsa meg a rendőrségi kvótát. *Fenyvesi Adolf* újra kérte a régi 10.000 koronát a munkaközvetítő-intézet részére, de a többséget nem tudta kapacitálni. Összesen 30.200 koronát törölt az öltözék és most már a főváros költségelirányzata 12.637 korona fölösleggel zárul.

SZÍNHÁZ, ZENE

Calvé az Operaházban. Calvé asszonyának a *Carmen* dalműben december 1-re hirdetett vendégszereléséhez az összes jegyek már tegnap a pénztárgyítás után azonnal elkeltek, s a jelentkezők igen nagy részének már nem jutott jegy. Egyrészt e feltűnő érdeklődés folytán, másrészt pedig azokra a bérlelőkre való tekintettel, kik a páros számú előadásokat bérlik, az igazgatóság felkérte a művésznőt, hogy a *Carmen*-ben még egyszer fellépjen. A művésznő bele is egyezett és második fellépése hétfőn, december 5-én lesz páros számú bérletfolyamban. Erre az előadásra jegyek már holnapotl kezdve válthatók ugyancsak felemelt helyírákon.

Vörösmarty Mihály emlékezete. A Nemzeti Színház Vörösmarty Mihály születésének évfordulóját december 31-én, a költő „Csongor és Tünde” című tündérvjátékának előadásával ünnepli meg.

A nemzeti zenede hangversenye. A nemzeti zenede szokásos zenekari hangversenyét ma tartották meg. Ez az első orkesztrális koncert is csak azt bizonyítja, hogy ennek az intézetnek az igazgatósága gondot fordít arra, hogy a növendékeknek alkalmuk legyen olyan műveket is megismerni, amelyek zenekari kísérettel vannak írva. Ezeket a hangversenyeken azonban kívül alkalmuk van hazai szerzőinknek is szóhoz jutni ama szerzeményeikkel, amelyek esetleg a filharmonikusok nem vehették föl műsorukba. A mai estén Szerényi Gusztávnak, a zeneakadémia tanárának Moreau fantasztique-jét mutatták be a szerző vezénylete mellett. A hangulatos mű rendkívül tetszett és a közönség tapsokkal honorálta Szerényi invenciózus munkáját. A program egyből számla Mendelsóhn, Wieniawski, Beethoven, Vieuxtemps, Lavotta és Csajkovszky műveiből voltak összeválogatva. A közreműködők közül *Dramár László, Garai Blanka, Schnur Ignác és Stefaniai Imre* tünnek ki szabatos játékkal. *Goóbi Alsósi*, a vezénylő tanárt illeti még dicséret, amért kis csapatával ilyen szép eredményt tudott felmutatni.

Operaházi főpróba. Ma délelőtt tartották meg a *Loujourneani postakocsinak*, az Operaház újdonságának főpróbáját a sajtó meghívott képviselői előtt. *Adam* vég dalműjében a négy főszerepet *Szyor Ilonka, Arányi, Kornai és Hegedűs* fogják kreálni. Az előadást *Szilágyi* karnagy vezényli.

Bárdy Gabi a Népszínházban. Z. Bárdy Gabi asszony visszatér a Népszínházhoz. Első fellépése december 15-én lesz, amikor *Heltai Jenő és Jakobi Viktor* énekes meséjében fogja a ráteremtés királykisasszonyt játszani. A művésznő két évvel ezelőtt vált meg a Népszínházról, ahol legutóbb *Suppé „Modell”-jének* címszerepében volt nagy sikere. Aztán vidékre szerződött és a kolozsvári Nemzeti Színházban volt a primadonnája.

Szigeti Dezső hangversenye. Szigeti Dezső hegedűművész hangversenye pénteken, december 2-án este 7 és fél órakor lesz a Royal-szálló termében *Müller Józsa* dalénekesnő közreműködésével. Szigeti Dezső Goldmark hegedűversenyét, Pechel 6-ik szonátáját, Saint-Saens *Rondo capriccioso*, Labo Romance, Hubay Muzurka és Tschaikowsky scher-

zőját fogja előadni. *Müller Józsa* a *Proféta egyik áriáját*, *Behni Still wie die Nacht*, *Schubert Der Wegweiser*, *Aufenthalt* dalokat fogja énekelni. *Jegyek a Harmonia* zeneműterjedésében kaphatók.

Gorkij kudarca. Nagy érdeklődéssel várták Pétervárott *Maxim Gorkij*nak, az Éjjeli menedékhely zseniális szerzőjének új darabját, a *Nyarlalókat*. A premiére a napokban volt Pétervárott, a darabnak azonban nem volt sikere. Az orosz lapok sietve összezárták, gyöngye munkának mondják a darabot, amely okvetlenül megbukott volna, ha nem a Gorkij világhírű nevének védelme alatt kerül a nagy nyilvánosság elé. És mégis, mindamellett, hogy nagyon szeretik Gorkijt, sokan püssztek, füttyültek és ócsárló hangon kiáltoztak a színpad felé. A harmadik felvonás végén csaknem tulharsogta a láрма a tapsokat, amelyek nem a darabnak, hanem a szerző régi hírnévnek szölkáltak. Gorkij nem törődött a püsszözéssel és megjelent a függöny előtt. A harmadik felvonás végén bízkán és gonyosan mosolygó arccal lépett a közönség elé, mintha megváltást vágná a tömeg szemébe. A darab legnagyobb hibája, hogy a mese teljesen hiányzik belőle. Az *Éjjeli menedékhely*-ben és a *Kisemberkben* erős drámai lüktetés van, a *Nyarlalókban* azonban minden annyira elmosódik, hogy Gorkij a darab végén a darab személyeivel mondatja meg, hogy voltaképpen miért írta meg a darabot és hogy mi az értelme. Ugy látszik, maga is érezte annak szükségét. A *Nyarlalók* alap gondolata ez: a kishüly, tunya orosz intelligenciát elvezette az élettel és a néppel való összeköttetését. Mindamellett szerepelnek valamennyien és küzdenek a szerencsésért és a hivatalokért. Valójában azonban egyik sem dolgozik és egyik sem boldog. Mindezek az emberek csak más tömennyek, „nyarlalók”, akik nem hagyják mély nyomot maguk után. A sors véletlenül hozza össze és választja szét őket; a véletlenség minden kicsinyes és muló cselekedetük. Ebből a tapasztalásból csak az ragadhatná ki őket, ha öntudatosan dolgoznának az alsztabb állók javára. — Gorkij olyan embereket mutat be, akiket alig ismer és olyan műveket rajzol, amelyeket nem ismer eléggé. Munkája ezért nem sikerülhetett. A moszkvai művészeti színház vizsantasiotta a *Nyarlalókat*, mire Gorkij Pétervárott adatta elő darabját.

Pálmay Ilka a Népszínházban. Pálmay Ilka egyetlen népszínházi vendégjátékára, mely a Magyar Színpadi Szerzők egyesületi alapja javára most szombaton lesz, már megkezdődött a Népszínház elővétele pénztáránál a jegyek árusítását. A művésznőnek a Pillangókisasszony, valamint a Szénes legény — szénes leányban való fellépése alkalmából a Népszínház személyzetes betanulja a híressé vált Belasco drámát, valamint az egyfelvonásos Szénes legény — szénes leányt.

Charley néneje. Tízennégy évig tartó újsádalok után, a napokban járt le az a szerződés, amelyet *Brandon Thomas*, a *Charley néneje* című bohózat szerzője kötött Penley úgnővel s amely szerződés értelmében a darabot befolyó hasznokból legnagyobb része az úgnőket illeti. Most *Brandon Thomas* újra jogába lép és kísérletet tehet, hogy ő is megszdáig emberré váljék a darabjából, mint duszadag ember lett Penleyből. A *Charley néneje* tudniillik a világt legnagyobb sikert elért bohózata. Anglia egyik színházában 1460-szor adták elő. Első előadása a *Curly Edmund-színházban* volt 1892. február 29-én, ahonnan Londonba vitték s a *Globe-színházban* adták elő. A nagy világváros közönsége valóságos harcokat folytatott, hogy a színházba jusson s az érdeklődés olyan nagyarányú volt, hogy a *Newcastle-Street* egyik boltos följelentést tett a színház igazgatója ellen, aki a *Charley néneje* előadása folytán követelt okozója a napoként ismétlődő forgalmi zavaroknak. A darabot Londonból három utazó társaság vitte el Anglia vidéki városába; majd Amerikába és az egész kontinensre. Párisban is kétszázszor adták s nálunk Budapesten is megkezegetták a közönséget. *Charley néneje* a világ minden nyelvére lo van fordítva s nem érdektelen, hogy atheni színházak ál-

TAUSKY J. FIAI, POZSONY.

ALAPITTATOTT 1846-ban

ALAPITTATOTT 1846-ban.

Elsőrangú csőg! Felülmúlhatatlan versenyképesség a **menyasszonyi kelengyék** szállítása terén, úgy az áratk valamint a felhasználandó anyag kitünőségét és tartósságát tekintve.

KIVANATRA ÁRJEGYZÉK

landó műsorarabja. Sokfelcs nyelvén is hódított Charley néje, aki most végre fáradtan és kissé megörögedve tér vissza szerzőfőző.

Magyar hangverseny. A budapesti postai és járványtisztviselők betegsegélyző egyesületük járára december 10-án a Vigadó nagyszínházban hangversenyt rendeztek. A műsor, amelyen csupa magyar szerző szerepel, a következők: 1. Lavotta: Szegvár estoma. Előadja az egyesület zenekara. 2. Káldy: Tinódi Sebek krónikás énekei. Előadja az egyesület férfikara. 3. W. Kramer Teréz ura, a m. k. opera művésznője. Magánének. 4. a) Lavotta: Sátoros nótá. b) Bihari: Imzargens toborzó. Ugróné. Előadja az egyesület zenekara. 5. Gaál F.: Balatoni nóták. Előadja az egyesület férfikara. 6. Mihalovich: A kolostorban. A „Toldi” című operából. Előadja az egyesület női énekara. 7. Arany János: Három dal. Végvisszatára. Ádórt: Koessler János. Előadja az egyesület vegyes énekara. 8. Csinka Panna: a) Magyar nótá. b) Beresvári nótá, ahogy Bihari játszotta. Előadja az egyesület zenekara. Szendy Árpád: Gyere hazá-édes anyám... Népballada. Előadja az egyesület-vegyeskara zenekarával.

Pályázat szindarabra. A Thália-társaság első bemutatója nagy anyagi sikert aratott, mely arra indította a társaság vezetőségét, hogy az első előadás jövedelméből 300 koronát tűzzön ki pályadíjjal egy eredeti magyar egyfelvonásos darabra. A díjat esakis modern színpadi technikára írott, rodalmi értékű munkának adják ki a művészi bizottság bírálata alapján. A darabok közt, lap-számozva, jelzés levéllel a társaság címére (Széchenyi-utca 11. sz.) küldendők be. A darab még az 1905-iki szezonban kerül előadásra.

Elmeradt hangverseny. Wedekind Erikának mai hangversenye a művésznő kedveltsége miatt bizonytalan időre elmaradt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

József Ágost főherceg és neje a tóli tárlaton. József Ágost főherceg és neje, Augustia főhercegnő vasárnap délután meglátogatták a Képzőművészeti Társulat tóli tárlatát. A főhercegi pár három órakeret érkezett a városlegelő májserokba, ahol Paor Géza műtáras és Brück Lajos festőművész fogadták, akik előre értesítettek a jövevényekről. A főherceget Paor Géza, a főhercegnőjöt Brück Lajos kalauzolta a kiállított képek között, amelyeknek szemlélésében hosszabb ideig gyönyörködtek. A fenségek a kiállított műtárgyaknak csak a felét tekinthették meg, mivel korán besötétedett a meztárlat, hogy legközelebb még egyszer kijönnek a kiállításra.

A kormány képviselése. A Képzőművészeti Társulat kiállításán a kormány a Szépművészeti Múzeum számára harmadékháromszekelenszáz koronáról fizetett műtárgyat vásárolt, amelyek a következők: *Tornyai Jánosról*: Mengesle a májteremben, *Kéty-Kocsis Lászlóról*: Százados vihar, *Medányásky László barótról*: Oszó világ, *Kosztka Józsefről*: A mezőn, *Bosznay Istvánról*: A radványi pászton, *Kacsányi Ödöntről*: Holdas est az utcán, *Magyar-Manabauer Gusztávról*: Reggel a Balatonon, *Ferenczy Károlyról*: Festő és a modell, *Zsombor Lajostól*: Szántás, *Deák-Ebner Lajostól*: Baromvásár, *Tóli Istvánról*: Küzdelem (szobormű) és *Bock O. Fülöp*: női arcok (bronz-dombormű). A képviselő bizottság még a megvásárolt műtárgyakon kívül még két műtárgy megvételébe dolgában tárgyal, melyek egyike festmény, a másik pedig szobormű.

A Nemzeti Szalonból. Sirobentz Frigyes kollektív kiállításra vasárnap este zárták be. A kiállítást szombaton ismételt meglátogató Berzevicsy miniszter és megismerlte azt a két képet, melyet a kormány képviselő bizottsága megvételre kijelölt. A miniszter helybenhagyta a határozatot, s a képeket megvásárolta. A kiállítás értéke és anyagi eredménye is mintha tekintetben kedvező. A Szalon helyiségében ma bírta meg a zsűri a tóli kiállításra beérkezett kilencszáz képművet, amelyek közül hatszázötöt fogadott el a kiállításra. A kiállítás rendezéséhez már holnap hozzáfog az igazgatóság a szombaton már bemutatják a sósó képviselőnek. A kiállításra az államotól a szobrászok is nagyobb számmal lesznek képviselve s kiállítják a nemrég elhunyt veterán művészek, Dunaiáky Lászlónak több szobrát is.

A Magyar Történelmi Társulat december 2-án, pénteken a M. Tud. Akadémia előtermében választmányi ülést tart, melynek tárgya: 1. Tárjajánlások. 2. Feljavasú Illéssy Jánosról: A Jász-kunság előadása a német lovagrendnek. — Dóby Antalfi: Az oroszországi Csáky család.

Váradí Antal feljavasúja. A Kereskedelmi alkalmazottak Országos Egyesülete december hó 9-án, szombaton este feljavasúval egybekötött ülést tart rendez. A feljavasúat dr. Váradí Antal tartja.

Péczev-díj — Kecán-díj.

Budapest, november 28.

Herczeg Ferenc ma jászra vitte el az Akadémia egyik legtekintélyesebb irodalmi jutalmát, a Péczev-regénypályázat díját, amely minden esztendőben ki az utolsó három esztendő legértékesebb regényének. Koszorozott munkája a *Pogányok* című nagy regénye; csakugyan egyik legkeltebb irodalmi terméke az utolsó esztendőnek és abból a korból meríti tárgyát, amikor a keresztény hitre térített magyarság új küzdelmet vív a régi hitért.

Még egy pályázat sorsa felett ítélték az Akadémiá. A *Kecán-díj* adta oda Kiss Ernő nagyváradi írónak. Kiss Ernőt a közönség még nem ismeri, de koszorozott munkája sok reményekre jogosít hivatalosan felismert írói tehetsége iránt.

A mai összes ülés elején Wosinszky Mór levelező tag mondotta el emlékbeszédét Borrad Sándorrol, am az Akadémának kultágia volt. Több jeles munkát írt, melyekben erős harcot folytatott korának régészével. Az emlékbeszédet érdeklődéssel kísérte a hallgatóság.

Most került a sor a pályázatok elődöntésére. Előbb Biedy Frigyes tett jelentést az 1901/2. évi Péczev-regénypályazatról. A pályázat bírálói kivüle Biedy Zolt és Endrődy Sándor voltak. A jelentés előterjesztője mindjárt kijelenti, hogy a bíráló bizottság a Péczev-jutalmat egyhangulag és örömmel Herczeg Ferenc *Pogányok* című regényének ítélte oda, amely a neves szerzőnek egyik legsikerültőbb alkotása.

Az öljénzéssel fogadott jelentés után Peiz Gedeon olvasta föl a Kecán-jutalomról szóó jelentést. Bírálók: Haraszthy Gyula, Herczeg Ferenc és Széchy Istváry voltak. Keretül Zsigmond és Mária kora volt kiütve. A jelentésből kiemeljük a következőket:

Beérkezett 18 darab. Három közülük modern tárgya s így nem vehető számba. A többi, történelmi tárgyú darab közt három vágjáték akad: *Királyi belandja*, *Hudák és Vért elöl*. Mind a három gyarló kísérlet. A komoly hangú pályamunkák túlnyomó része is káruzsos. A *Mocsok* című, amelynek főszerzője: egy maeska, amely 3 felvonásos keresztül nyitavog. Az *etény utta* hőbortos szörnyesübb elöljött végig. A *Borbála* címűnek olyan a stílus, mint valami rossz fordítás. *Zsigmond és Borbála* és *Walmorod lovas* tipikus ritör-dramák. A *Morvany* című dráma túllépi a pályázat által kijelölt időszak határát. A *Zorlon idő* Kont tragédiáját tárgyalja *hordástárasban*. Magasabb színvonalon áll *Sóbor*, melynek koncepciója biztató a szerző néve. Van vége a pályaművek közt két darab, amelyek eredetiben véve annyira a mennyire elfogadható iradalmi műve állanak. Ezek *Apor Agnos és Zsófi*. Apor Agnos politikai összeküvéséről szól. Bónócsé, Agnos, elég érdekes volna arra, hogy központján szolgálhasson a darabnak, a dráma azonban kényes szerri hibáiban szenved. Stílusu feoktót, a párbeszédű íves közlésében a színpad ismerete nyilvánul.

Zách előlétekkal kezdődik. Középpontja és vértanúja Kis Károly. Koncepciója elismerésre méltó intelligenciáról tennekodik. Szerepesebb és mélyebben emberi érdekű, mint az Apor Agnosé. Az alakok jellemvása is sikerültnek mondható. Itt-ott erősebb szenvedély heve lehel felénk. Nyelve elég természetes s ha nem is az egyéneknek megfelelően változó, semmiesetre sem annyira monoton, mint versenyfársának stílus. A bíráló bizottság két szavazattal egy ellen azt javasolja, hogy a jutalmat adják ki a Zách című drámanak.

Az összes ülés a javaslethez hozzájárul, mire *Eötvös Loránd* felbontotta a jelölés levelet. Kiűnt, hogy a pályanyertes dráma szerzője: Kiss Ernő Nagyváradról. Megjelmeztek.

TÖRVÉNYSZÉK

Megítámdott bírák. A budapesti büntető törvényszéknek *Cseke Kálmán* bíró elöldebe választott tanácsa ez év május 31-én a királyi táblának egy lopási büntetésben hozott ítéletét okerla kihirdetni *Farassán György* és *Kvantuk István* vádlottak előtt. Az első bíróság ítélete Farassánra két évi fegyházat, Kvantukra pedig egy évi börtönt mért ki. A tábla helybenhagyta ezt az ítéletet. Mikor a vádlottak előtt kihirdették a helybenhagyó ítéletet, Kvantuk azt követelte az elnököt, vegye be a jegyzőkönyvbe, hogy őt a bíróság *ártatlanul* ítélte el. A bíróság természetesen nem teljesítette a követelést, mire Kvantuk káromkodni kezdett

és egy székert akart az elnök felé dobni. Három börtönőr kelt bírakra a nekivadult vádlottal és csak nebezan sikerült őt a teremből kivonszolni. Ezalatt azonban Farassán György is rátámadt a bíróságra, szidalmazta a bírakat és egy székert az elnök felé dobott. A levegőben röpülő szék a karjával elkapta *Brand Arnold* dr. törvényszéki aljegyző s így a szék nem érte a bíróság tagjait, mindössze egy porcellán tintatartót zuzott össze, amely a jegyző asztalán állott. A bíróság dr. *Molnár István* királyi ügyész vádjára nyomban ítélezett a két rakoncótlan vádlott fölétt és hatóság ellen elkövetett erőszakért egy-egy évi börtönrre ítélte őket. Ezt az ítéletet azonban a királyi tábla megsemmisítette, mert nem tartotta illetékeseknek a srtétt bírakat arra, hogy ebben az ügyben íté hozzák meg az ítéletet. Az ügy ilyenformán a *Szopessy* bíró elölde mellett ítélező tanács elé került. Ma tartották meg a főtárgyalást, melyre a vádlottakat négy markos börtönőr vezette föl a fegyházból. Kvantuk vallomása szerint ő az ítélet-hirdetésnél arra kérte *Cseke* elnököt, hogy az ítélet indokolása és a tárgyalási jegyzőkönyv adatai között levő elmentmondásokat foglaltassa jegyzőkönyvbe. Az elnök megtagadta kérelmét s intetti a börtönőrnek, hogy vezessen el. Az örök torkont ragadták, mire *Cseke* veszesen székert ragadott, hogy a börtönőrök támadásával szemben védekezzen. Hogy tovább mi történt, arra nem emlékezik. Farassán azt vallotta, hogy őt akkor ragadta el az indulat heve, mikor látta, hogy Kvantuk jogos kérelmét nemcsak nem teljesítik, hanem még meg is kineznek érte a börtönőrök. Ő a székert azért kapta föl, hogy egy katonát füssön meg, aki őt torkont ragadta. Nem volt szándékában neki sem a bíróság emökét vagy tagjait tetleg bántalmazni. A bíróság ezután a tanukat hallgatta ki. Tanukként megjelentek: *Cseke Kálmán* főtárgyalási elnök, *Cseke-linus* Marcell és dr. *Ádám Árpád* bírák, az ítéltő tanács tagjai, dr. *Molnár István* kir. alügyész, aki az ítéletkihirdetésnél a közvált képviselője volt, dr. *Brand Arnold* aljegyző, *Méleg József* és *Eberhardt István* börtönőrök. A tanuk egyértelműen azt vallották, hogy Kvantuk mindjárt az ítélet-hirdetés elején grombáskodni kezdett a bírósággal. Kihívó magaviseletén vádlottára, Farassán is vérszemélt kapott és székert ragadott. Mindkét vádlott a bíróság tagjait támadta meg, nem pedig a börtönőröket. A perbeszédék elhangzása után a bíróság kihirdette az ítéletet, amely hatóság ellen való erőszak büntetért Kvantuk Istvánra *hat évi*, Farassán Györgyre pedig *tíz évi* börtönt szab ki. Az ügyész is, a vádlottak is felebeztek. Kvantukot a bíróság az ítélet jogerőre emelkedésig szabadlábra helyezte.

§§ Egy házasság története. Hasztalan volt *Sereg István* rákvelei gazdaember ellenkezése, Terev névű lánya mégis feleség lett a választottjának, *Olasz István* gazdának. *Sereg István* ezzel bocsátotta útjára a lányát:

— Megbánod még, hogy nem hallgatál a szavamra, de már akkor késő lesz!

Ejente békességben élt a fiatal pár. Addig tudniillik, amíg a módos asszony hozományra tartott. Mikor elkütyázta és eldorozolta *Olasz István* a pénzt, durván kezdett banni a feleségével. A fiatal asszony némán turte a rossz bánásmódot és szót sem szolt róla az edesapjának. Ebben az időben történt, hogy meghalt az asszony anyja, aki után egy kis földet örökölt. *Olasz István* most már azon igyekezett, hogy a felesége irassa a földet az ő nevére. És mivel az asszony sehogysem akarta ezt megtenni, még rosszabbul bánt vele. Gyámsán ugy megverte az asszonyt, hogy az behébegetett. *Olasz István* végre eszököt az urától és előbb nagybátyjánál, *Sereg Lajosnál*, utóbb pedig az apjánál keresett oltalmat. *Olasz István* azt hitte, hogy az apósa rábeszélésére hagyja el a felesége. Május 8-án éjjel tizenegy óraker golyóra és sörétre lökött vadászfegyverrel edament az apósa házához és a kaput döngöztette. *Sereg István* kimerit a nagy hármára és mikor meglátta a vejét, odaszólt neki:

— Gyere nappal, ahogy becsületos emberhez hírok!

Olasz István feladódott ezen a megszólításon és éktelen káromkodásban tört ki. *Sereg* visszával fenyegette a vejét, mire *Olasz* ráölt az apósa, akít mellen talált a golyó és hónapokig tartó sebet ütött rajta. A merénylet után *Olasz* a gazdakörbe ment és nyugodtan kártyázott. Régezet azonban letartóztaták a csendőrök és át

adák a pestvidéki törvényszéknek, amelynek esküdtbírósga ma üléskezelt fölötte. A tárgyaláson **Ronay** Kamil táblai bíró elnökölt, a vádat dr. Tóth István, a védelmet pedig dr. Hets Béla képviselte.

A vádlott tagadja, hogy az apósát meg akarta volna ölni és azt állította, hogy csak rá akart ijeszteni. A kihallgatott tanúk nem tudnak közvéltelen tapaszta'ásból a dologról. A Sereg-családdal rokonságban álló tanúk lelketlen, durva embernek mondták a vádlottat. Azok azt is tudják, hogy egy ízben költötte meg akarta fojtani a feleségét, aki azonban kétségbeesetten védekezett és úgy összehozta a hurkot, hogy a férje nem tudta a nyakába vetni. Egyikük sem látta azonban ezt a dolgot, hanem csak az asszonytól hallották. Az O'asz család rokoni tisztviselés, dolgok embernek jellemzők a vádlottal. Ők meg azt mondják, hogy O'asz többször panaszkodott előtte a feleségére, aki fölött csak sötétgát és nem akart a munkában esztiségére lenni.

A bíróság este hat órákor fejezte be a bizonyítási eljárást, mire a vád és a védelem bejelentette az esküdtökhöz intézendő kérdések szövegét. A bíróság ekkor holnap délelőtt tizenegy órára tűzte ki a tárgyalás folytatását.

Se Megeért szocializ. Március nevezetű évműben azt írta az *Alkotmány*, hogy *Barbók Ábris, Kun Emil, Freund Géza, Klein Lipót, Göncsi Gyula* és *Preis Mózsa* szocialisták a kassai börtönszolgálat pénztárnak négyezer koronáját elvitte. Az illetékesek az alkalmatosságát rágalomnak tartották és indították az Alkotmány ellen. A közleményt *Bónita Ferenc* szerkesztő vállalta el a felelősséget. A mai főújságon *Bónita* kijelentette, hogy neki a közleményt Kassáról küldték be. Miféle azonban megegyezett róla, hogy a bekioldós-vezetők felhívta ezzel az alantalaú lrrrel, kész a panaszoktól bocsánatot kérni. A panaszok követezője *Kadosa Marcell* dr. ügyvéd, ezt az elégteltet ügyfelei nevében előgatóra s visszavonta a panaszt. A bíróság erre a további eljárást megszüntette.

Nyitlér.

Eladó

Gyönyörű penny-fogati egy pár csinos apró penny-ló és alig használt díszes locai (vagonette hosszúlésekkel hat gyermek, vagy négy felnőtt számára, továbbá levehető tetővel (pavillon). Czim „Penny” jellege alatt a kiadóban.

Ugy az olasz valamint az amerikai **kettős könyvvitelben teljesen jártas, hosszú évi gyakorlattal bíró mérlegképes könyvelő, ki kitűnő német levelező és gyorsíró is ajánkozik óradíjas könyve önek.**

Állam. G. B. sz. 2019. évi. VI. sz. 22. sz. 17 keretbe K

E rovatban közöltetnek nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

TAVIRATOK

St-Louis, november 28. Roosevelt elnök az éjjel visszatért Washingtonba.

A német kereskedelmi szerződés.

Bécs, november 28. Gróf Posadowskyak az osztrák és a magyar miniszterekkel ma folytatott tanácskozásai, amelyek teljes négy óra hosszat tartottak, eredménytelenül végződtek; közeledés nem történt. A magyar miniszterek ma este már elutaztak Bécsből. Az osztrák és a magyar miniszterek közt teljes az érvelésműködés arra nézve, hogy különösen az állategészségügyi egyezmény kérdésében nem tevékenykednek s gróf Posadowskyaknak alkalma volt megegyezdni, hogy az osztrák és a magyar kormány tagjai a megjelölt határon túl nem hajlandók menni.

Most még bizonytalan, hogy lesz-e újabb miniszteri konferencia, de valószínű, hogy most már német részről újabb javaslatra vár az osztrák és a magyar kormány, mert az eddigi alapon *közeledésről szó sem lehet.* A magyar miniszterek ában a véleményben marad-

nak, hogy Magyarországra nézve *előnyösebb ilyen körülmények közt a legtöbb kedvezményezési viszony, semmint egy olyan kereskedelmi szerződés, amelyvel a magyar képviselőház elé nem is léphetnek.* Gróf Posadowsky egyelőre Bécsben marad, mert utasításokat vár Berlinből.

Berlin, november 28. Azt a bécsi véleményt, hogy Ausztria-Magyarország tovább fogja élvezni a legtöbb kedvezményezési viszonyból eredő előnyöket, ha a kereskedelmi szerződést német részről fel is mondják, itteni illetékes helyen kétségbevonják, ellenben hangsúlyozzák, hogy a legtöbb kedvezményezési záradék meg szűnik a felmondással s így a vámháboru lehetőségének sines kizárva. Illetékes körökben azonban még mindig remélik, hogy létrejön a kereskedelmi szerződés.

A kétéves katonai szolgálat.

Berlin, november 28. A Nordd. Allg. Ztg. közli a hadkötelezettség megváltoztatására vonatkozó törvényt. EVEL állandóan megállapítják az 1893, azaz 1899. óta létező állapotot. A teljeses szolgálati kötelezettség a lovasságnál és a lovas tábortűrségénél három év, a többi fegyvernemnél két év. A szükségessé váló megerősítések esetében azok akik különben hazabocsájtatnának, visszatérthetők, ami szintén gyakorlatnak számít. Az a legénység, mely önként vagy a szolgálati kötelezettség szerint három évig tényleg szolgált, az első korosztályból honvédeknél csak három évet szolgált öt helyett. Ez a törvény 1905. április 1-én lép életbe.

Ugyanez a lap a német hadsereg békeállománya vonatkozó törvényt is közli. A törvény két szakaszból áll. 1. Április 1-étől a békeállomány mint évi átlagot úgy állapítják meg, hogy az 1909. év folyamán eléri az 505,839-et (közemberek, örevezetők és tizedesek). Ez a létszám 1910 március 31-ig megmarad. Poroszország és a hozzá tartozó kiegészítők 392,979 fővel, Bajorország 55,424 fővel, Szászország 37,711-gyel és Württemberg 19,725 fővel részesedik. Ha Württemberg ezt a számot adni nem tudja akkor a pótlás a porosz kezelésben levő kiegészítő heriletekből pótolatik. Az egyéves önkéntesek nem számítanak a békeállományhoz. A hiányzó altiszti helyeken közemberek nem szerepelhetnek. 2. A békeállomány felállításával egyidejűleg a létező formációkat úgy szaporítják, hogy az 1909. év végén a gyalogságnál 633 zászlóalj, a lovasságnál 510 század, a tábortűrségénél 574 zászlóalj, a gyalogtűrségénél 40 zászlóalj, az utászoknál 29 zászlóalj, az utászapatoknál 12 zászlóalj és a vonatsapatoknál 23 zászlóalj lesz. A békeállomány felállítására vonatkozó törvényjavaslat megokolásában arról van szó, hogy a német birodalom a jövőben is folytatja a több mint 30 év óta bevált békés politikát. Erre ezután is erős barera kész seregre van szüksége. Nem arról van szó, hogy akármilyen ellenséget számban felülmúljon, de követelhető és hivatkoendő, hogy a német birodalom népe erejének felhasználásában lépést tartson a szomszéd államokkal.

A francia kulturharco.

Páris, november 28. A kamarának az 41. am és egyház szétválasztása ügyében kiküldött bizottsága a kormány által előterjesztett javaslatot 13 szavattal 1 ellenben elvetette. A 33 képviselőből álló bizottságnak legtöbb kormányparti tagja nem volt jelen.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 28. Eladott buza tiszavidéki 10.75—11.15 K., bányási 10.80—10.88 K., mosoni 10.40—10.65. Rozs 8.05—8.25, pestmegyei 8.05—8.20, tengeri 8.15—8.30. La Pluta 7.75—7.95, zab 7.10—7.70, válogatott 8.10 K.

Szerkesztői üzenetek.

— Kériratokat nem adunk vissza. —

351.167. sz. előfizet. 1. A tanítóképzővizsgát le lehet tenni magánúton is. 2. Annak, hogy a tanítóképző négy osztályról vagy pedig a négy polgári osztályról egy évi tanulás után egyszerre lehessen ésszavont vizsgát tenni, elvi akadály nincs. De a négy tananyagra való tekintettel ritkán engedik meg, de annak nincs akadály, hogy 2—2 osztályból egyszerre legyen a magán-tanulói vizsgát. 3. A posta-vagy táviró-izsai tanfolyamhoz középiskolai végzettséget követelnek meg. Ezzel egyenértékű ebben a tekintetben a tanítói képzési és. Négy polgári végzettséget fiatal ember tehát nem vehető föl erre a tanfolyamra, tanító-képzési ügy. — A. A. Borberrek. Erős érde, ríthmusérdek és tisztaság van a dában,

de még nem tül meg a mértéket. Idővel valószínűleg használható log produkálni. — E. V. Bábovy. D. L. 22. időszertit gyógyításeiben van. Hasonnevy általának Bácsmegeyében vannak birtokai és Bácssezeniamason lakik. — Sik'osi előfizet. A kértézet regény magyar fordításban csak most jelenik meg lapunkban. Kényveszárban tehát magyar nyelven nem kapható. — X. 1. Sik'ónaknérsz. kir. intéze Vácson. Sik'ónakné és vakok állami-lag segélyezett intéze Kecskeméten és Sik'ónakné m. k. állami intéze Budapeston (VIII. Mésznyi-utca 8. sz.) 2. Tessék ezen intézetek bármelyikének az igazgatósághoz fordulni, mindegyik készsége megadja a kért felvilágosítást. — A. J. Sólai. 1. Igen. 2. Igen. 3. Semmi képpen. — H. M. Az ipartörvény szerinti hatuliféles munkás felmérései ideje 15 nap, hivatalizelési alkamozotté és a kérdés esetében is erőll lehet csak szó) hat hét. — Felügagyai előfizet. Házilátolt igen, ez nem esik a választóörvény általma alá. — M. P. 18. Vilis kérdés. Forduljon felvilágosítástért az ottani rendőrszékhez. — W. 1. A. Az önényezést okvetlenül be kell jelemti és az engedő nyak az új hányisre való áruházasát kell kérni. 2. A kérvény beadásáról szólvó esismervény (kárto szám) birtokában megkezdhető a kimerés. 3. Arvény elutasítása ellen a pénzügyminiszteriumhoz lehet főlebbezni. 3. Aki a községeben állami és községi adót fizet, arra hitközségi adót is róhatnak ki. 4. Sorsjegyekről később. — Tuzó. Akármelyik jelekkönyvet fővárosi könyvkereskedő küld olyan kénykönyvet. — K. e. s. Ibray Legajánlatosabb, ha a szíratokat lélejlantja a Nemzeti Mzeum könyvtárának Irjon dr. Fejérszék László egyet. tanár, muzeumi kuszolónak. Valószínű hogy értékesek a kizíratok, ha az antikvárius anyra becsülte és is természetesen, hogy a Mzeum magasabb áruú ája. — 43825 sz. előfizet. A vasutak jócskán áll a szállítási díjkü'önözölet követélen, esetleg árótt iton behajtani. — B. J. V. 1. „Klasszikus” semmisette sines halysen írva vagy meghagyjuk az eredeti aín bevesztés és akkor így írjuk: cassicus. De ez ösdi írásmód. Ma már lehetöleg magyarosan írjuk a gyakran használt idegen szótak is, úgy ahogy kiejlik őket. Tehát: Kasszi kus. 2. Minélbít írásmód helyes, bñbűnést is meg kü'ömbőség is. Gyakrabban használják az utóbbi írásmódot,

A Budapesti Napó telefonja.

Szerkesztőség	36—86
Kiadóh. vatai	54—39
Fiók-kiadóhivatal	845

Kivonat a hivatalos lapból.

Budapest, november 28.

Kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter *Hliva Rezzó* jegyzőházi kir. járásbírósgágh segédelekkönyvvezető a hátszegi kir. járásbírósgágh telelekkönyvvezető a hátszegi kir. járásbírósgágh telelekkönyvvezető és Szász Károly gyulafehérvári kir. törvényszéki telek. átalakított díjnyokot a szász-régeni kir. járásbírósgágh, továbbá *Krajcsovich Angéla* mivai kir. járásbírósgágh díjnyokot a nyitrai kir. törvényszékhez, *Kalmár Béla* kiskunfélegyházi kir. járásbírósgágh díjnyokot a nagykőrösi kir. járásbírósgágh és *Kalmár Ignác* kecskeméti kir. törvényszéki díjnyokot a kecskeméti kir. tör. nyiszékhez irnokokká, az első főudvarmester a főudvarmestert irtódi tisztviselőll állományában *Rupp Károly* irnokot segédhivatali tiszté, a m. kir. földmívelőügyi miniszter *Goss Gyula* intézősegédet gazdasági tanintézet segédtanárá, s *Páll Lajos gazdasági* gyakorlókot intézősegéddé, a m. kir. pénzügyminiszter *ifj. dr. Bródi Béla* budapesti lakost a kolozvári pénzügyigazgatósgágh fizetőstelen m. kir. pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben, az oravicabányai m. kir. adóhivatalhoz *Csató Károly* titeli adóhivatali gyakorlókot adószítási ideiglenes minőségben kinevezte.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter *Schmidt Ede* hátszegi kir. járásbírósgágh telelekkönyvvezetőt a dévai kir. törvényszékhez, *Jung Gyula* besztezerai kir. járásbírósgágh irnokot a besztezerai kir. törvényszékhez, *Szilvas Dénes* szászrégeni kir. járásbírósgágh irnokot pedig a besztezerai kir. járásbírósgágh helyezte át.

Névmagyarosztatások. *Schwarz Arnold* jászberényi illetőségi ugyanottani lakos családi nevének „Jász”-ra két átváltoztatását, *Grünbaum Adolf* pápai illetőségi budapesti lakos saját, valamint kisköru fia: *Imre* családi nevének „Gabus”-ra kért átváltoztatását, *kisköru Kohn Vilmos* pápai illetőségi ugyanottani lakos családi nevének „Kardos”-ra kért átváltoztatását, *Krausz Vilmos* kemencsezentmártoni illetőségi debreczeni lakos saját, valamint kisköru fia: *Dezsi* családi nevének „Kovács”-ra kért átváltoztatását, *Sch esinger Miksa* temesvári illetőségi ugyanottani lakos saját, valamint kisköru gyermekei: *Bédog* és *Ernö* családi nevének „Sas”-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megegyezte.

Kirendelés. A m. kir. igazságügyminiszter dr. *Hofbauer János* kolozvári kir. járásbírósgágh mint végleges székelyhárdé, dr. *Reiszmann Gyula* újpesti kir. járásbírósgágh a jegyzőt az újpesti kir. járásbírósgágh mellett alkalmazott ügyészéggel megbízottak állandó helyetteséül rendelte ki.

REGÉNY

TITKOS HÁZASSÁG.

Írta: Mrs. EVANS WILSON.

Mikor Ön előtt kellett énekelnem, mindég bizonyos elfogódottság vett rajtam erőt, de most megpróbálom, hogy tudok-e nyugodtan előadni valamit.

— De hiszen oly nagy közönség előtt énekeltem már.

— Azok idegenek voltak.

A harmónium felé megy, hogy zavarát elrejtse.

— Melyik dalt énekelted a kis Lóranának azon az estén, amikor Mrs. Carew nem volt itthon? Tulajdonképpen két dal volt, az egyik kísérettel, a másik anélkül.

— Ön nem volt akkor itt.

— Az mindegy, csak énekel el, mi is volt?

— Kücken altató dala és egy bölcsődal.

— Kérlek énekelj el újra.

Mialatt lágyan csengő hangja betölti a szobát, Otfrid egymásra tett karokkal jár fel s alá a szobában. Midőn az utolsó versszakot is elénekelte, Regina széke mögé áll, vállára teszi mindkét kezét és kényesztül, hogy tovább is ülve maradjon, nem akarja, hogy Regina észrevegye mily fájdalom ül arcán amint a vállára gondol.

— Lilly! följé hajol, ugy, hogy ajka majdnem a leány illatos hajához ér, ha egy csekélységet kérek tőled, megteszed?

— Ebben nem kételkedhetik Mr. Palma.

— Csekélység az egész. Az az este, amidőn ezeket a dalokat énekelte a kis Lóranának, felejthetetlen előttem, kérlek tehát ne énekelj el senkinek, bár ki is kérjen erre.

Hát azon az estén nem Mrs. Carewest kísérte a hába, vagy talán eljegyzésük akkor történt meg? Hogy lehetséges, hogy éppen ezekre a dalokra gondolt?

— Nagyon sajnálom, hogy jószágom gyámom kedvéért egyebet nem tehetek. Ezeket a dalokat semmiesetre sem énekelem többé és Lóranának adom őket. Ön és Mrs. Carew megtaníthatják szövegére.

— Köszönöm, a kottát tedd el a harmoniumra majd megtalálom, ha Cincinnatiből vissza jövök.

— Én is kérnék öntől valamit. Nagyon szeretném Caesar megamamul vinni Mr. Palma.

— Ej, azt hittem egészen megfeledkezte róla, legalább is nagyon keveset érdeklődött iránta.

— De azért gondoltam róla folyvást. Elvettétek tőlem és én kércsémel nem akartam senkinek terhére lenni! Ön biztosított engem arról, hogy jó helyen van. Most hogy elmegyek szeretném magamamul vinni.

— Nagyon sajnálom, hogy kívánságodat nem teljesíthetem. Caesar most a birtokom van Morton bérlelőnél, de megígértem, hogy jövő nyáron, amikor meglátogatlak, magamamul viszem.

Megfigyeli Reginát és azt veszi észre, hogy a leány egy cseppet sem örül a kilátásba helyezett látogatásnak, sőt fájdalmas, zavart tekintettel néz rá. Talán még is csalódott volna, hiúsága hamis utra vezette?

Regina pedig arra gondol, hogy Palma nántra jön Európába és ha viszont látja, akkor már Carew Brunella férje lesz.

— Nos hát itt az ideje, bucsuzunk, szól az ügyvéd hosszabb szünet után. Már most „Isten kezd”-ot kell mondanom, mert holnap korán reggel elutazom, még mielőtt te felébrednél.

Regina kétszer akar szólni, de hangja elakad.

Palma hozzálép és kezét nyújtja. Szótlanul néz oda Regina is az övét. Gyengéd szemeivel néz tekint. Mily drága, végtelenül drága neki az a fiatal leány ebben a pillanatban.

— Bár tudom, örülsz, hogy távozol tőlem, de azért, remélem, szívesen fogsz visszagondolni reám. Nagy szeretetlenség volt reám nézve, hogy minden szeretetedet doktor Hargrove-nak ajándékoztad s így reám nem maradt semmi. Mégis híven igye-

keztem teljesíteni kötelességemet és nehéz volt, nagyon nehéz, te azt el sem tudod képzelni. Amikor majd viszontlátlak, remélem, akkor is megtalálom benned azt, amit most, az őszinteséget, azt a kiváló tulajdonságot, amelyet legjobban becsülök benned. Bizom nemes lelkedben. És most őj boldogul, Regina.

Sápadt arca, szomorú szemei nem árulják el azt a kínt, mely bensőjét émszti akkor, amidőn utoljára látja a szeretett férfit.

— Isten önnel, Mr. Palma, nem találok szavakat, hogy megköszönjem irántam tanusított jószágát.

— Ez az egész, Lilly? Mikor egy pár évvel ezelőt a lelkszlakban elbucsztam tőled, szíveskéd majdnem megrepedt és azt mondtad: „Minden nap fogok imádkozni önért.” És most minden könny nélkül bucsuzol tőlem, még azt sem ígéréd meg, hogy emlékezni fogsz reám.

Halk hangon beszél, szavai szívébe vésoódnak. Felémeli azt a kezét, mely az övét tartja és szenvedélyes bensőséggel csókolja meg.

— Csak a jó Isten tudja, hogy sohasem szüntem meg imádkozni önért.” Mr. Palma, meg lehet győződve arról, hogy ameddig élek, még ha még oly távol leszünk is egymástól, egyszer sem fogom kihagyni imámból.

Elengedte kezét és eltakarja arcát. Mily szívesen szoritotta volna szívére legrágább kincsét, koronáját, mily igaz szeretet fénylik nagy sötét szemében. De összeszedi minden erejét, újra megfogja kezét és az ajtóhoz kíséri.

A küszöbön újra felnéz.

— Isten óvja meg önt, Mr. Palma.

— Isten áldjon meg, Lilly, gondolj néha reám.

Egy pillanatra egymásba néztek tekintetük, de aztán a leány elmegy, ő meg visszatér szobájába. Könnytelenül, mintha nehéz csapás sulya érte volna, inogva tér szobájába és fájdalomtól kizozva veti magát ágyára.

Igy tölti el az éjszaka hosszú óráit, egyetlen vigasza az a tudat, hogy hősiösen küzdött, lealázó titkát nem árulta el.

Reggel felé fölemelkedik, kinyitja az ablakot. A nap tiszta és hideg. A kocsi a kapu előtt áll. Látni akarja még egyszer Mr. Palmát, anélkül, hogy az tudná és így észrevétlenül siet az előcsarnokba. Lenn egy ajtót nyitnak ki, megismeri gyámjának léptét. Most éppen Mrs. Palmával beszél és téle bucsuzik.

— Légy türelmes Olgával szemben és szeretettel bánj vele. Az olyan sebek, mint az övé, nehezen és lassan gyógyulnak. Vigyázz Reginára is. És most Isten óvjon, teged és a többieket is!

Mily komolyan hangzanak szavai. Regina jól látja őt és mialatt a lépcsőház karkiján áthajol, a fehér virág kihull hajából és lecsik az első előcsarnokba.

Attól félve, hogy észreveszik, gyorsan visszacsurrann, de nem elég gyorsan arra, hogy Palma, kit a lehulló virág figyelmessé tesz, észre ne vegye fehér sápadt, fájdalmas arcát és kiart szemeit.

Lehajol, fölemeli a hervadó virágot, megcsókolja és gondosan elrejté.

A boldogító biztonság, mely után oly régen vágyódott, mintha a virágból áradna feléje és Regina nem is sejté, hogy szívének legrejtettebb titkát mint árulta el a lehulló azalea.

*

— Nem anyám, de hogy oly sápadt, mint kor, amikor sirva bucsuzunk el egymástól. Szemed akkor amikor sirva bucsuzunk el egymástól. Szemed nem is tudod elképzelni, milyen boldog vagyok, hogy melletted lehetek.

Anyja lábainál, a szőnyegen ül Regina, fejét ölébe hajtva beszél el neki a mult cseményeit. Beszél neki azokról az időről, melyeket a paplakban töltött el és beszél neki new-yorki tartózkodásáról is. Mindenről beszél, csak a Palma iránt érzett érzelmeiről nem. Anyja nem is sejté, hogy milyen kínokat okoz neki már nevének említése is.

Eddig még egy szót sem említettek Regina származásáról. Mrs. Orme végtelenül boldog, hogy Regina semmiféle cölázat nem tesz erre vonatkozó-

lag, de érzi azt is, hogy egyszer mégis beszélnie kell róla.

— Gyermekek, kezdé végre Mrs. Orme, itt az ideje annak, hogy megtudjad ki volt az én férjem, a te atyád, Hargrove doktoron és Mr. Palmán kívül senki sem ismeri az én szomorú történetemet.

Feláll, egy dobozt vesz kezébe és kinyitja.

Okiratok vannak benne. Mrs. Orme az ajtóhoz megy, bezárja s aztán fel s alá jár a szobában.

— Anyám, mielőtt szólnál, csak egyet szeretnék megtudni tőled, valami sajtáságos érzés fog el, valahányszor Mr. Chesleyvel együtt vagyok. Az első pillanattól kezdve úgy megszerstem, mintha már régi jóakaróm volna, miért van ez?

— Nem találd ki? Chesley Orme nagybátyám, anyámnak egyetlen fivére.

— Oh mennyire örülök! Mr. Palma tudja ezt?

Ő volt az első, aki ezt a rokonságot felfedezte. Tőle tudta meg Orme bácsi, hogy én is élek a világon, mert azt hitte, hogy rég meghaltam. Mr. Palma ügyes kezével már évek óta bogozza szövevényes történetemnek összekuszált szálait. Az ő tapintatosságának és gondosságának köszönhetünk mindent.

Regina kezére támasztja fejét, hogy elrejtse elragadtatását a szavak hallatára.

Mr. Orme beszélni kezd.

— Nagybátyám, Chesley Hubert Elzászban élt, nagybátyám a francia Orme családból származott. Két gyermekük volt, Orme és Minette, ez utóbbi nagyon fiatalon Merlin Leonhoz, egy svájci származású férfinhoz ment férjhez. Házaságuk után egy évvel Minette atyja meghalt és a család elhatározta, hogy kivándorol Amerikába. Én utközben a hajón születtem, és egypár órával később anyám meghalt és a tenger mélyiben talált örök nyugvóhelyet. Bár engem is sülyesztettek volna le vele. De rendszerint azok a gyermekek, akikre a nyomornál egyéb sem vár az életben, nagyon szívósak és győzedelmesen küzdenek meg az élettel. Első emlékem szegényes lakásunk.

Atyám zeneakrád adott s nagy küzdelemmel kereste meg számunkra a legszükségesebbet. Nem sokára egy kis vidéki városkba mentünk, melyben nevelőintézet is volt. Atyám állást kapott ennél az intézetnél s itt már kényelmesebben éltünk, addig, amíg szegény atyám tüdőgyuladást nem kapott, amely meg is ölte. Orme bácsi ebben az időben Californiában hajszolta a szerencsét, emlékszem, még akkoriban nyulánk sápadt ifju volt. Nagyon szegénységben szünlődünk, de nagyanyám kimondatahatatlan búszke volt. Mikor idősebb és gyengébb lett, nem tudott többé kézimunkával foglalatzkodni és így a szükség arra kényszerítette, hogy mosást vállaljon és az intézetben lévő fiatal emberek fehérneműjét gondozza. Jó nevelésben részesült és sokat tartott származására s így nagyon fájt neki, hogy ilyen alacsony munkával kell megszereznie mindennapi kenyerét. Egy napon betegen feküdt és nekem kellett a fehérneműt hazavinnem a kollégiumba. Először történt ez meg, de elég volt arra, hogy életemet megérgezze. Azon a szerencsétlen napon láttam ugyanis először Laurance Camillt. Ő tizenkilenc éves volt, én tizenöt. Beszélgettem velem. Mintha még most is látnám szép, sötétkék szemét, arisztokratikus nemes arcát és lágy hangját. Mily lovasias volt velem szemben és mennyire csodáltam őt. Fialat voltam, esinos és tapasztalatlan, hittem a varázsnak, meyn napról-napra jobban körülvert. Camill felhasznál mindlen alkalmat, hogy találkozhassék velem. Könyveket, virágokat küldött és álmaimban a legnemesebb tulajdonságokkal ruháztam fel őt. A mellettünk lévő kis házban lakott Szvegy Petersonné, annak Péter nevű fia asztalosinas volt és nagyon ügyesen faragott mindenféle figurákat. Együtt nőttünk fel és ő nagyon vonzódt hozzám. Nagybátyám folyton beteg volt és én gyakran találkoztam Camillal anélkül, hogy szegény beteg nagyanyám csak sejtette volna. Camill Laurance René tábornoknak, a gőgs gazdag ültetvényesnek egyetlen fia volt. Azokra a boldog napokra is csak úgy emlékszem vissza, mint valami lélekélműhő álomra, mert elvesztettem hitemet mindenben és az életben nem telik örömmel, nem hiszek többé földi boldogságban. Camill biztosított arról, hogy az ő szerelme minden akadályt le fog győzni és én balga, hittem esküinek. Egy vasárnapon, amikor nagyanyám azt hitte, hogy én a templomban vagyok, találkára mentem,

Minden szó egyszeri beiktatása... Vastagabb betűkkel a sz.

APRÓ TUDTATÉSEK

Kiadóhivatal: V. Mágor-utca 34. sz. Fiók: Kerepesi ut. 34. Kiadóhivatali telefon-szám: 64-39

kereskedelmi telefon-szám: 36-89. Levélbel tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bérleget kell mellékelni.

Levelezés.

ELLA 33. levele van a fősztán... SZEP VOLT! Jévi fősztán van! 1481

AZON bájos helyet, hi lehetőn olva... IMADATT. Oly szép voltál...

gondok Read. Oly szép voltál... Kérlek az akmalm, mely velet...

MEG VAN! Édes apuskám kérek, hogy tu...

Betöltendő-aliasok ALLASTKÉRESEK ingyen kapják az Országos Pá...

PRODASTAK keresztetnek azonnali belépore...

14 UTAZOI pályázatot kedd Budapest, Teréz...

ALLAST KERESO intelligencia versenyen mellet...

TANONC nyomdai részere létesítéssel fel...

GYÜMÖLKÖSRITÉS megféleli fizetésnek kerestetik...

Berlet. ANANYKES SZALLODA IV. Régi posta-utca 9. A fővá...

BÉRBEADÓ Egyszerű utca alatt két hold kerü...

FINGERKARTON nagy terjedelmű, olcsón bérbe...

CSARNOK szőlőháza bitorozott lakás utcai...

RIS LAKÁS az egy palotát, kényelű berak...

Butor. BUTOROK és perzsaországok nagy alkalmi...

Penz. GYORS PENZKÖLCSÖN. Bármily természetű kölcsönök kö...

Oktatás. KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GIMNAZIUMI kereskedelmi, reál- és polgári...

POLGÁRI ISKOLA redánsági, gimnáziumi tárgyak...

KERESKEDŐK iparosok, hivatalnokok és gyári...

PENZKÖLCSÖN minden irásban állami, megyei...

PENZKÖLCSÖN minden irásban állami, megyei...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

GYORS pénzkölcsönt kaphatnak rendez...

KESZPENZKÖLCSÖNT gyorsan megvezetők kéreze nélkül...

SZABÁS, Minden intelligens és takarékos...

Özletek. JO MENETELU nagy kávécsarnok, két teakész...

KÁVEMÉRÉS Liptóvárosban fenyvesen berendez...

ÖZLETFELADOK forduljanak bizalommal Grez és...

PODRASZULET sürgősen eladó. Nefelejcs-utca 61.

ÖZUKORNAZULET vezetés jánnya miatt eladó 100 fo...

JO FORGALMU pétkők ezekkor a és gyümölcsöz...

FA ES SZÉN. Irtól eladó Orosz-utca 43. 804

Különfelék. KÉVJEGYEK eljegyzés és esküvői jelentések...

HÖLGYEK hosszu kintlakó gyakaralattal bír...

CEMÉGESZÖLÖ vontahegyi legfinomabb fajok...

KÖSCHER halászfiszes Heckerrel 5 kilos hald...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

KINÉK VAN TYKSZEME? Rendelje meg a Mme Hormine...

ZALOGZEDULAT törtöt aranyat, ezüstöt, régieset...

KEZELÉS szülészeti tanácsot, segélyt nyujt...

CEMÉGESZÖLÖ finom csemegé szőlő 3 kilos posta...

HÖLGYEK masszázstól, tanácsok...

HÖLGYEK FIGYELŐK Hagyjátvalóság aro és kezérol 64...

UTAZOKOSAR nagy megvezetők kerestetik...

KITUNO fajalma 30 kilo 200 dio 300 mo...

PIANINÓ 7 OKTÁVUS OLCSON eladó József-utca 28. 1412

SINGER varrógép nagyon jó karban 14 fr...

5000 PONT gopharisa, kópámpan gyémánt...

A „LEDFÖSZKY ÉS TÁRSAI” eljegyzésben (VI. Évi-fakt-kör...

HARMONUM 10 registeresrel eladó 200 korona...

GAZ. vilvaingeszillók, gázalkályák olcsón...

SZEPLŐ ES MAJFOIT ellen vigyázz! Mme Hormine...

400 KORONA kölesből készent keres négy assz...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

SKAZIMBER társat keres fenyvesreber pénz...

GOLDSTEIN SIMON férfiszabó. Akacia-utca 10. 1242

AGY azonnali kiadó gyermektelen csalá...

CIMBALONATÁRNO órákat eladó kottábol vagy a...

ZONGORA. órákat egy korcsolat adok. Még...

AJTOK, ABLAKOK, használtak és újak, varróköt, por...

2 HAZ a császfürdő közelében, körül...

KEPVISELŐK Keresetnek villamos szabólapk...

SZERELTEINKNEK könyvet vegyünk! Bármilyen...

JOSSZU estekre könyvet vegyünk! Bármilyen...

PEST KÖZLEBEN szép falusi ház juttanyosa és...

HÖLGYEKNEK segélyt nyujt öklevelés szülész...

ÖVD A PELESGÉZET Minden családra nevez legfonto...

FÜLBETEGEK kik fulguszaban szenvednek és...

Pénzkölcsönt közvetli legro-sabban mindenkinek, aki hitelképes heti, havi, vagy évi törlesztésre. Ház- és földtulajnos. I. II. III. helyre, értékpapira vagy váltóra, kereset és bevezés nél. ill. BEVEZÉS JOSSZEK keresetköl. és bankkölcsön iródja Bpest, Damjanich u. 32.

Figyelem hölgyeim! ingyen küldök egy honnya-mérleget, ki náium rendel 6 koronást 12 darab zománcozott fűzőlámpát, 6 fasz, 6 labas marványozott világos szinben vagy sötétlák szinben utárvetel mellett. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. FRIED LAJOS könyve-felzerelési vállalata Budapest, VII. Kerepesi ut. 67/B. szám. — (Luther ház.) Kérem a címetmel feljegyezni.

Magyar szabadalom létszám 1.243. sz. 18.7. jul. 1-rol „Dephlegmáló előmelegítő” vevők vagy engedményesek kerestetnek. Szives ajánlatokat „W. H. 7474” jelleg alatt továbbít. RUDOLF MOSSE WIEN, I., Seilarstraße 2.

Dr. FABINYI specialista nemi bajokban emertitelt kórházi orvos gyökereken és rövid idő alatt gyógyít a reudes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű titkos betegséget (hugyesófolysat, sebeket, syphilist és únfertözésből támadt idegbajokat). Megelőző és eredmény FÉRFIUI GYENGESÉGNEL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknek is. Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető. — Levelekre díjtalan válasz; kívánatára gyógyszerék. — Rendelés délután 9—3-ig, este 6—8-ig. Budapest, Erzsébet-körút 12. szám. Félmelet: bejárati a lépcsőnél. — Külön váróterem.

Acetylen lámpák koezi, rud, Spritzbogen, pizna asztali, kertisudvari, istálló és kézi Acetylen lámpák — Automobillámpák — éjjeli szántásoknál gőzökre kiválóan alkalmasak, mert nappali fényt adnak. Bárdi József Budapest, V/1, Gyár-utca 10. szám, (Andrássy-ut és Arány-utca között.) Árjegyzék ingyen. Törvényesen védve

Acetylen lámpák koezi, rud, Spritzbogen, pizna asztali, kertisudvari, istálló és kézi Acetylen lámpák — Automobillámpák — éjjeli szántásoknál gőzökre kiválóan alkalmasak, mert nappali fényt adnak. Bárdi József Budapest, V/1, Gyár-utca 10. szám, (Andrássy-ut és Arány-utca között.) Árjegyzék ingyen. Törvényesen védve